Azg Ազգ

4 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1997 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 168 (1422)

Ալիեւը հրահանգեց սերտացնել հարաբերությունները ԱՄՆ-ի, ինչպես նաեւ Ռուսաստանի ու Ֆրանսիայի հետ

3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. BBC «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ». Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը հրամայեց իր կառավարությանը ամեն կերպ ամրապնդել եւ զարգացնել հարաբերությունները Միացյալ Նահանգների հետ: Ըստ Ռուսաստանից ստացված հաղորդագրությունների, Հեյդար Ալիեւը կոչ արեց ավելի սերտ համագործակցել քաղաքականության, առեւտրի եւ անվտանգության ապահովման բնագավառներում: Ալիեւի հայտարարությունը հաջորդեց Ադրբեջանից անկախացման ձգտող Լեռնային Ղարաբաղում տեղի ունեցած նախագահական ընտրություններին: Բացի այդ, Հեյդար Ալիեւն այսօր հանձնարարեց արտգործնախարարությանը ակտիվացնել նաեւ հարաբերությունները Ֆրանսիայի եւ Ռուսաստանի հետ, որոնք նախագահում են Մինսկի խմբում:

ԱԿԿԱՐԱ

Երկկողմ շփումներ հայերի հետ՝ առանց դիվանագիտական հարաբերությունների

Ադրբեջանի դեսպանը Թուրքիայում հայկական լոբբի է «հայտնաբերել»

ԱՐԿՈՒ ՉԱԲԵՅԱՆ

Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունների ընթացքն ամենեւին հարթ չի եղել: Երկու երկրների միջեւ մերթ ի հայտ են եկել մերձեցման միտումներ, մերթ փոխհարաբերությունները լարված բնույթ են ստացել: Եվ, որպես կանոն, մերձեցման որոշակի փուլում հայ-ադրբեջանական հակամարտության գոտում կտրուկ սրվել է ռազմաքաղաքական իրավիճակը: Բնականաբար, ի չիք են դարձել մերձեցման միտումները: Ուրեմն Հայաստանի նկատմամբ Անկարայի վերաբերմունքը կախված է եղել ղարաբաղյան հիմնահարցի ընթացքից: Այն որպես լարվածության աղբյուր, լուրջ ներգործություն է ունեցել երկու երկրների հարաբերությունների վրա, պայմանավորելով դրանց վերադարձը ելման կետ: Այդ ընթացքում Անկարան թափ է տվել Ադրբեջանի իրավունքները միջազգային ասպարեզում պաշտպանելու փորձերին եւ ինքնաբերաբար բախվել է ռուսական գործոնին:

1994 թ. մայիսի 12-ի հրադադարի համաձայնագիրը, որ Մոսկվայի միջնորդությամբ ստորագրվել էր ղարաբաղյան հակամարտության կողմերի միջեւ, հանգեցրել էր Ադրբեջանում Թուրքիայի դիրքերի բուլացմանը: Ավելին, այդ համաձայնագրով ղարաբաղյան հիմնահարցի կարգավորման նախաձեռնությունը անցել էր Ռուսաստանին: Դա լուրջ խոչընդոտ էր Անդրկովկասում Թուրքիայի քաղաքական ակտիվության ճանապարհին եւ Անկարային ստիպել էր բարելավման միտումներ հանդես բերել Հայաստանի հետ փոխհարաբերություններում: Իսկ դա հանգեցրել էր հայ-թուրքական հարաբերությունների աշխուժացմանը: Իրականում միտումները նոր չէին, դրդապատճառները առավել եւս: Դրանց մեջ առանձնակի նշանակությամբ կարեւորվում էր Ռուսաստանի նկատմամբ Երեւանի դիրքորոշման վերանայումը: Հայաստանին արտաքին աշխարհ դուրսբերման ապահովումը թուրքական միջանցքով եւ նրան Թուրքիայով միջնորդավորված արեւմտյան կողմնորոշման ղարտադրումը:

Տես # էջ 3

ՇՐՋԱՆ

Բաքուն ծանր ու թեթեւ է անում Մոսկվայի վերաբերմունքը

ԲԱՔՈՒ, 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Ադրբեջանցի դիտորդներն ու պաշտոնյաները զուգահեռներ են անցկացնում Ալիեւի եւ Տեր-Պետրոսյանի Մոսկվա կատարած այցերի միջեւ: Ալիեւի այցից հետո Բաքվի վերին շրջանակների ներկայացուցիչները Ռուսաստանի մասին խոսում էին իբրեւ Ադրբեջանի ռազմավարական գործընկերոջ: Ռազմավարական գործակցության մասին հայտարարեցին նաեւ ելցինն ու Տեր-Պետրոսյանը: Արտաքին գործերի նախարար Հ. Հասանովը BBC-ի թղթակցի հետ զրույցի ժամանակ ընդգծել է, որ տվյալ դեպքում հարկ է խոսել ոչ թե հակասությունների, այլ գործակցական հարաբերությունների տարբերությունների մասին: Հասանովի կարծիքով, եթե ռուս-ադրբեջանական գործընկերության հիմքում ընկած են զուտ տնտեսական փոխադարձ շահերը, ապա ռուս-հայկական հարաբերություններում շեշտը դրված է ռազմական համագործակցության վրա: Բաքվի պաշտոնական շրջանակները, ի հաստատումն այդ գնահատականի, մեջբերում են Հայաստանին ռուսական զենքի մատակարարումների փաստը: Քաղաքագետները մատնանշում են, որ այդ միջադեպը լրջորեն հեղինակազրկում է Ռուսաստանին, որը հավակնում է չեզոք միջնորդի դերին: Տեղի վերլուծաբանները համոզված են, որ հենց այդ հարցն է որոշելու ռուս-ադրբեջանական հարաբերությունների մոտակա հեռանկարի բնույթը: Ադրբեջանի ղեկավարությունը Հայաստանին անհրաժեշտության դեպքում ռազմական աջակցություն ցուցաբերելու Ռուսաստանի որոշումը մեկնաբանում է իբրեւ ղարաբաղյան խնդրում խիստ չեզոքության պահպանումը շրջանցելու հնարավորության ակնարկ: Նախագահի խորհրդական Գուլուզադեի խոսքերով, Բաքուն լրջորեն անհանգստացած է նկատվող միտումից: Նա հասկացնել է տվել, որ ռուս-հայկական ռազմական-ռազմավարական դաշինքի ներկայիս բնույթը կարող է Ադրբեջանի կասկածները հարուցել Մոսկվայի միջնորդական մտադրությունների անկեղծության հարցում: Վերջին օրերի իրադարձությունները կարիք ունեն մանրակրկիտ վերլուծության Ադրբեջանի ղեկավարության կողմից, ինչի արդյունքում հարկ կլինի համարժեք քայլեր ձեռնարկել: Ինչպես հաղորդում է BBC-ի թղթակիցը Բաքվից, շատ մեկնաբաններ համակարծիք են, որ դրա համար Ադրբեջանն ունի եւ քաղաքական, եւ տնտեսական հնարավորություններ:

Թուրքիայի եւ Հայաստանի գործարարները նոյեմբերին կրկին կհանդիպեն Ստամբուլում

«Ենի Յուզիլ» օրաթերթը երեկ՝ սեպտեմբերի 3-ին, հրատարակել էր Թուրքիա-Հայաստան առեւտրատնտեսական հարաբերությունների զարգացման հեռանկարներին վերաբերող մի հարցազրույց, որտեղ Թուրքիա–Հայաստան գործարարների կոմիտեի նախագահ Կասան Սոյսալը հայտարարում է՝ «Մեր երկու երկրների միջեւ առկա բնականությունը պիտի հաղթենք առեւտրով եւ պիտի փոխենք 80 տարվա անցյալը»: Ըստ հարցազրույցի հեղինակ Նուրեր Լազոլլուի, գործարարների ջանքերով 2 երկրների միջեւ ստեղծվելու է երկխոսություն, ինչը հնարավոր չէր եղել տարիներից ի վեր:

Ինչպես հայտնի է, վերջերս թուրք գործարարների պատվիրակությունը, Կասան Սոյսալի գլխավորությամբ այցելել էր Հայաստան, իսկ առաջիկա նոյեմբերին, ինչպես տեղեկացնում է Սոյսալը հիշյալ հարցազրույցում, հայ գործարարների պատվիրակությունն է այցելելու Ստամբուլ, գլխավորությամբ Հայաստանի արդյունաբերողների ու գործարարների միության նախագահ Արամ Վարդանյանի եւ Հայաստան–Թուրքիա գործարարների կոմիտեի նախագահ Արսեն Ղազարյանի:

Կասան Սոյսալի համաձայն, ստեղծված կոմիտեի բուն նպատակն է շարժման դնել 2 երկրների առեւտրատնտեսական կարողությունը, որը կազմում է 500 միլիոն դոլար: Ավելացնելով, որ առաջիկայում մասնաճյուղեր են ստեղծվելու նաեւ Տրապիզոնում, Դենիզլիում, Ղարսում, Իգդիրում եւ Էրզրումում, Սոյսալն ասում է, որ ծրագիր կա հայ գործընկերների հետ համատեղ ներդրումներ անել նաեւ Կենտրոնական Ասիայի երկրներում: Ծրագրվում է նաեւ թուրք-հայկական բանկի ստեղծումը: Այդ հեռանկարով, ասում է նա, Թուրքիայից Հայաստան սահմանային դռան բացումը կարող է խթանել այդ նախաձեռնությունները, թեեւ իրենք չեն սպասելու դռան բացվելուն:

Այստեղ արժե նշել, որ, ինչպես կարելի էր ենթադրել, Ադրբեջանի ներկայացուցիչներն այս հարցում հանդես են բերում մեծ խանդոտություն: Դեռեւս մի քանի օր առաջ Անկարայում Ադրբեջանի դեսպան Մեհմեդ Նեւրուզօղլին մամլո ասուլիսում խիստ ենթադատական մոտեցում էր հանդես բերել ոչ միայն Թուրքիա–Հայաստան սահմանի վերաբացման հարցին, այլեւ հայ եւ թուրք գործարարների շփումների նկատմամբ: «Ո՞վ է այս Կասան Սոյսալ անձը: Ոչ ոք չի ճանաչում նրան, սակայն, թերթերը շարունակում են նրա սերը տարածել», զայրալից հայտարարել էր նա: Նեւրուզօղլին նշել էր նաեւ, որ «Հայաստանը 2 լեռների միջեւ մնացած 2,5 միլիոն բնակչությամբ մի երկիր է ընդամենը, որի հետ կատարվելիք առեւտուրը ոչնչով չի կարող բարելավել Թուրքիայի տնտեսությունը»: Նրա կարծիքով, դեռի Կենտրոնական Ասիա բոլոր դռները բաց են Ադրբեջանի վրայով:

Գերմանիա. «Լուֆթհանզան» սեփականաշնորհվում է

Գերմանիայի տրանսպորտի նախարար Մաթիաս Վիսմանը, ֆինանսների նախարար Թեո Վայգելը. «Լուֆթհանզա» ազգային ավիաընկերության ատենապետ Յուրգեն Վեբերը եւ գերմանական կառավարության վարկային գործակալության խոսնակ Գերտ Վոգտը՝ մանրակերտ օդանավի առջեւ. մամլո ասուլիսից հետո, որի ընթացքում Վայգելը հայտարարեց, որ ավիաընկերության սեփականաշնորհումը պետբյուջեին միայն այս տարի կբերի 1 միլիարդ մարկի հավելյալ եկամուտ:

Կամբոջայում «ՏՈՒ-134» կործանվեց

3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. VOA, RFE: Կամբոջայի մայրաքաղաք Պնոմպենի միջազգային օդանավակայանում կործանվեց վիետնամական ուղեւորատար մի ինքնաթիռ, որի հետեւանքով առնվազն 63 մարդ զոհվեց: Հարավային Վիետնամի Հո Չի Մին քաղաքից ժամանած ռուսաստանյան արտադրության «ՏՈՒ-134» օդանավի մեջ 60 ուղեւոր եւ անձնակազմի 6 անդամ կար: Վայր ընկած օդանավն ավերել է օդանավակայանի մոտակայքում գտնվող բնակելի մի տուն: Հրաշքով փրկվածների թվում 2 երեխա կա: Ենթադրվում է, որ աղետի պատճառը վատ եղանակն էր: Ուժեղ քամու պատճառով տեսանելիությունն արտակարգ վատ էր: Այդուհանդերձ, աղետի իրական պատճառները պետք է որոշի պետական հանձնաժողովը:

Շարիաթ. Հրաղարակային մահապատիժ Գրոզնիում

ԳՐՈԶՆԻ, 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Չեչնիայի Հանրապետության շարիաթի բարձրագույն դատարանի վճռով այսօր Գրոզնիի Ժողովուրդների բարեկամության հրապարակում հրապարակայնորեն գնդակահարվել են Մարիամ Լիսաեւան եւ Ադան Շիդաեւը, որոնք մեկ ամիս առաջ խանդի հողի վրա սպանել են մի երիտասարդի: Ըստ ԻՏԱՌ–ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, մահապատժի վայրում ներկա գտնվող Չեչնիայի Հանրապետության գլխավոր դատախազ Հավաժ Սերբիեւը հայտարարել է, թե նման կարգի հրապարակային պատիժները ժամանակավոր բնույթ են կրում: Հենց որ Չեչնիայում իրադրությունը նормալանա, դրանց անհրաժեշտությունը կվերանա, ասել է նա:

Լին Պասկոն՝ Քլինթոնի հատուկ բանագնաց Ղարաբաղում

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. Երեւանում ԱՄՆ-ի դեսպանատան մամուլի ծառայությունից հաղորդել են, որ սեպտեմբերի 2-ին ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնը հայտարարել է, որ մտադիր է հատուկ բանագնաց նշանակել Լեռնային Ղարաբաղում՝ դեսպանի կարգավիճակով:

Բանագնացի պաշտոնի թեկնածուն ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի ամերիկյան համանախագահ Լին Պասկոն է:

Սպիտակ տան հայտարարության մեջ ասվում է, որ պարոն Պասկոն ամերիկյան կառավարության գլխավոր պատասխանատու անձն է նախկին ԽՍՀՄ տարածքում առկա հակամարտությունների կարգավորման գործում: Նա պարբերաբար խորհրդակցություններ է ունենալու Ռուսաստանի կառավարության եւ եվրոպական դաշնակիցների հետ՝ նրանց աջակցությունն ապահովելու նպատակով:

Լին Պասկոն ներկայումս պետդեպարտամենտի՝ նորանկախ պետությունների հարցերով զբաղվող տարածաշրջանային գործերի վարչության կոորդինատորն է: Նախքան այդ, նա ծառայել է որպես ավագ խորհրդական՝ արեւելաեվրոպական եւ խաղաղօվկիանոսյան երկրների գործերով զբաղվող բյուրոյում եւ ՄԱԿ-ի ամերիկյան ներկայացուցչությունում:

Ղեմիրելն ուզում է բարելավել հարաբերություններն Իրանի հետ

3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Թուրքիան մտադիր է բարելավել իր հարաբերությունները Իրանի հետ: Այդ ցանկությունն արտահայտված է Իրանի նախագահ Մոհամեդ Խաթամիին հասցեագրված նախագահ Դեմիրելի նամակում, որը Իրանի նախագահին է հանձնել այսօր Թեհրան ժամանած Թուրքիայի ԱԳՆ-ի փոխխարտուղարի տեղակալ Ալի Թույգանը: Ենթադրվում է, որ Թույգանը կհանդիպի Իրանի պաշտոնյաներին, որոնց հետ կքննարկի 2 մահմեդական հարեւան երկրների միջեւ վերջերս սրված լարվածության վերացումը եւ բարիդրացիական հարաբերությունների հաստատումը:

Լ. Բարխուդարյանը՝ ՀՀ դեսպան Կանադայում

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը այսօր ստորագրել է հրամանագիր, որոնցով Լեւոն Բարխուդարյանին ազատել է նախագահի խորհրդականի պաշտոնից եւ նշանակել Կանադայում Հայաստանի Հանրապետության դեսպան՝ նրան ընտրելով արտակարգ եւ լիազոր դեսպանի դիվանագիտական աստիճան: Մինչ նախագահի խորհրդական լինելն, Լեւոն Բարխուդարյանը զբաղեցնում էր ՀՀ ֆինանսների նախարարի պաշտոնը:

ԱԶԳ

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Վ. Օսկանյանը աշխատանքային այցելությամբ մեկնեց Բալկաններ

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Սեպտեմբերի 2-ից սկսվել են ՀՀ արտաքին գործերի նախարարի առաջին տեղակալ Վարդան Օսկանյանի աշխատանքային այցելությունները Բուլղարիա, Ռումինիա եւ Հունաստան:

Սոֆիայում, ինչպես հայտնեցին ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչությունից, պարոն Օսկանյանին ընդունել է Բուլղարիայի Հանրապետության արտգործնախարար տիկին Նադեժդա Միխայլովան:

Հանդիպման ընթացքում քննարկվել են երկկողմ հարաբերություններին, տարածաշրջանային համագործակցությանը, ինչպես նաեւ եվրոպական կառույցներում ինտեգրացվելու գործընթացին վերաբերող հարցեր: Շեշտվել է երկկողմ հարաբերությունների փոխշահավետությունը, դրանց հետագա զարգացման անհրաժեշտությունն ու կարեւորությունը երկու երկրների համար: Կողմերը համաձայնել են ուսումնասիրել Հարավ-արեւելյան Եվրոպայի տարածաշրջանային նախաձեռնություններում Հայաստանի ընդգրկման հնարավորությունները, նաեւ եվրոպական տիպի եռակողմ ու բազմակողմ համագործակցության հեռանկարային ծրագրերը:

Պարոն Օսկանյանը Բուլղարիայի արտգործնախարարին է հանձնել Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի՝ Բուլղարիայի նախագահ Պետր Ստոյանովին Հայաստան այցելելու հրավերը: Նախնական համաձայնություն է ձեռք բերվել նաեւ Բուլղարիայի արտգործնախարարի Հայաստան պաշտոնական այցելության վերաբերյալ:

Նոր մարդիկ ու միաժամանակ թափուր աթոռներ Կենտրոնական բանկում

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վերջին 3-4 ամիսների ընթացքում այլ աշխատանքի անցնելու պատճառով Կենտրոնական բանկի խորհրդի մի քանի անդամներ վայր դրեցին իրենց լիազորությունները: ԿԲ նախագահի տեղակալ Արմեն Դարբինյանը նշանակվեց հանրապետության ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար. Լեւոն Ֆարմանյանը «Արդշինբանկի» վարչության նախագահ եւ Վալերի Բեգլարյանը «Արդշինբանկի» վարչության նախագահի տեղակալ: Օրերս լրացավ նաեւ ԿԲ խորհրդի անդամ Հրանտ Սուվարյանի պաշտոնավարության օրենքով սահմանված ժամկետը 1 տարին. եւ նա հանրապետության նախագահի հրամանագրով ազատվեց պաշտոնից:

Կենտրոնական բանկի խորհուրդը քսան գործող օրենդրության. կազմված է ԿԲ նախագահից. նրա տեղակալից եւ 5 անդամներից: Սակայն պաշտոնական այդ տեղաշարժերից հետո. ԿԲ խորհրդում մնացել էին ԿԲ նախագահ Բագրատ Ասատրյանը եւ երկու անդամներ Ներսես Երիցյանը եւ Ռուբեն Վալեսյանը: Այդ պայմաններում ԿԲ խորհուրդը չէր կարող լիակատար գործունեություն ծավալել:

Սեպտեմբերի 2-ին հանրապետության նախագահի հրամանագրերով նշանակվեցին Կենտրոնական բանկի խորհրդի երկու անդամներ Հրանտ Սուվարյանը եւ Արթուր Ջավադյանը: Հրանտ Սուվարյանը խորհրդի անդամ նշանակվեց երկրորդ անգամ. իսկ Արթուր Ջավադյանը մինչ այս նշանակումը Հայինվեստբանկի վարչության նախագահն էր:

Այսպիսով. ներկայումս ԿԲ խորհրդում թափուր են երկու անդամի աթոռներ որից մեկը ԿԲ նախագահի տեղակալի պաշտոնն է. Հիշեցնենք. որ գործող օրենդրությամբ ԿԲ նախագահը եւ տեղակալը նշանակվում են Ազգային ժողովի կողմից ՀՀ նախագահի առաջարկությամբ:

Կենտրոնական բանկում տեղի է ունեցել եւս մեկ փոփոխություն. որը թերեւս ավելի շատ հետաքրքրում է լրագրողներին: ԿԲ հասարակայնության հետ կապերի բաժնի ղեկավար Արմեն Վալեսյանը այսուհետ ԵՊՀ-ում զբաղվելու է դասախոսական աշխատանքով: ԿԲ-ում առաջանում է եւս մեկ թափուր պաշտոն:

ՉԱԲՈՒՀԻ ԲԱԲՍԵՂՅԱՆ

ՄՈՍԿՎԱ-850

Ռամզեսը մումիա չէ, այլ ժիր ու չարաճճի կորյուն

Երեւանի քաղաքապետի ընծան Մոսկվային

Դեռ հայոյր տարի առաջ Հայկական լեռնաշխարհում եւ մասնավորապես աղագա հանրապետության տարածքում կարելի էր հանդիպել միջինարեւելյան առյուծների. որոնք իրենց աֆրիկյան ազգակիցներից առանձնանում էին օրգանիզմի բարձր տոկունությամբ. դիմադրողականությամբ. ինչպես նաեւ զառիթափ ժայռեր մագլցելու ունակությամբ: Ոչ այնքան կլիմայական փոփոխությունների. որքան մարդածին ազդեցության եւ գլխավորապես լեռնաշխարհի բնակչության համաչափած եւ շարունակական ջարդերի ու ավերածությունների հետեւանքով ազնվագույն այդ կաթվածին ստիպված անվերադարձ լքեց այն տարածքը. որտեղ ոչ միայն սոսկ կենդանատեսակ էր այլեւ երբեմնի հզոր քաղաքակրթությունների գլխավոր խորհրդանիշ: Հենց առյուծն է եղել եւ պատմականորեն մնում է մեր երկրի եւ նրա անցյալի Մեծ Հայքի եւ դեռ ավելի վաղ Արգիշտի Ա-ի կայսրության տեսանելի խորհրդանիշը: Այս առումով տրամաբանական է նաեւ. որ Երեբունի ամրոցից մեզ ժառանգություն հասած առյուծը իր կենտրոնական եւ կողմնորոշիչ տեղն է գտել նաեւ մայրաքաղաքի զինանշանում: Սակայն հանկարծ հանրապետության առաջին եւ վերջին մայրաքաղաքային խորհուրդը այնուամենայնիվ հաստատեց լուծել Երեւանի զինանշանի օրակարգային հարցը: Հիշում եմ Վահագն Խաչատրյանի զեկուցումը. «Այսօր ես ուրախ եմ. ինչպես ուրախ եմ եղել տարիս ծննդյան օրը»: Իրոք. մյուս տարի Երեւանը դառնում է 2780 տարեկան...

Արգիշտի Ա Շինարարի այսպիսի նվերից 1929 տարի անց. հեռավոր հյուսիսում Վլադիմիրի եւ Սուզդալի. իսկ այնուհետ նաեւ Կիեւի իշխան Յուրի Դոլգոռուկին. 1147-ին կառուցում է մեկ այլ ամրոց. որը կոչում է «Մոսկով-գրադ»: 1276-ին ոչ անհայ Ալեքսանդր Նեւսկու որդին Դանիիլ Ալեքսանդրովիչը հռչակում է Մոսկովյան իշխանության անկախությունը. դառնալով կենտրոնացված պետության մայրաքաղաքի առաջին իշխան: Այսօր Մոսկվան 850 տարեկան է: ՌԴ մայրաքաղաքի «մեծարյա իշխանը» չի սիրում: Վերջ ի վերջո ազնվատոհմիկ առյուծ է: Նա իր երկու եղբայրների հետ լույս աշխարհ է եկել Երեւանի կենդանաբանական այգում. վաղ մանկության օրերին «զրկվել է» իր եղբայրներից. որոնք այլ կենդանիների հետ փոխանակելու նպատակով տեղափոխվել են Յակուտսկի կենդանաբանական այգի: Ռամից հետո Երեւանի այգում մնացել են մի որձ եւ երկու էգ առյուծներ: Փոխտնօրեն Սամվել Ղահրամանյանը. իհարկե. ափսոսանք է հայտնում այսքան սիրված եւ խնամված կորյունի նվիրատվության կապակցությամբ. սակայն գտնում է. որ «Ռամը արժանի եւ նշանավոր նվեր է մեր եղբորը»: Միեւնույն ժամանակ. նա նշում է. որ վերարտադրության առումով այգին վնաս չի կրել...

Կորյունը 3 ամիս ոտի վել եւ խնամվել է Երեւանի կենդանաբանական այգու տնօրենի տանը եւ միայն վերջերս է տեղափոխվել ծննդավայր: Այսպիսով Ռամզեսը նաեւ Վանո Սիրադեղյանի հարեւանն էր. իսկ հայերիս մեջ. ինչպես հայտնի է. «մոտ հարեւանը բարեկամից լավ է»:

Ինչեւէ. կորյունն արդեն Մոսկվայում է ...

Նշենք նաեւ. որ Մոսկվայի 850 ամյակի տոնակատարություններին հրավիրված Հայաստանի պատվիրակության կազմում Վանո Սիրադեղյանից եւ Ռամզեսից բացի ընդգրկված են Արմենպոլեսի տնօրեն Տիգրան Հակոբյանը. կոմպոզիտոր Տիգրան Մանսուրյանը. գրող Հրանտ Մաթեւոսյանը. Արդյունաբերողների եւ գործարարների միության նախագահ Արամ Վարդանյանը եւ Հանրապետական կուսակցության նախագահ Աշոտ Նավասարդյանը:

ԱՐԹՈՒՐ ՂԱՋԻՆՅԱՆ

Ցավակցագրեր

Երեւան, Հայաստան

Պատուարժան անդամներ Հայաստանի ԹՄՄ կեդրոնական վարչութեան

Յանուն Ռամկավար ազատական կուսակցութեան Լոնդոնի Միհրան Տամատեան ակումբի վարչութեան, անդամակցութեան եւ ողջ համակիր շրջանակին, կուգանք մեր խորին ցաւակցութիւնները յայտնելու Հայաստանի Թէֆէեան մշակութային միութեան նախագահ, անուանի եւ վաստակաւոր արուեստագէտ ընկեր Ֆրունզէ Դովլաթեանի անակնկալ եւ կսկծալի մահուան առթիւ:

Ընկեր Ֆրունզիկ Դովլաթեանի անսակարկ հայրենասէրի եւ տաղանդաւոր արուեստագէտի յիշատակը միշտ վառ պիտի մնայ մեր միտքերուն մէջ:

Հանգիստ իր ոսկորներուն:

Այս տխուր առթիւ կը խնդրենք մեր խորին վշտակցութիւնները յայտնել նաեւ հանգուցեալի բոլոր հարազատներուն, գաղափարի ընկերներուն, գործակիցներուն, ինչպէս նաեւ Հայաստանի բոլոր թէֆէեանցիներուն:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՕՈՒԼԻԿԵԱՆ
Ատենապետ Լոնդոնի ՌԱԿ Տամատեան ակումբի
2 սեպտեմբեր, 1997

Լոս Անջելեսի ԹՄՄ Արշակ Տիգրանեան վարժարանի հոգաբարձութիւնը, տնօրէնութիւնը, ուսուցչական կազմն ու աշակերտութիւնը խոր վիշտով իմացան անգուգական մեր արուեստագէտին՝ Հայաստանի ԹՄՄ-ի նախագահ Ֆրունզէ Դովլաթեանի մահուան գոյժը: Դեռ մի քանի ամիս առաջ էր, երբ մեծ ֆիլմարտադրիչը կ'այցելէր մեր դպրոցը. ուր կը դիմաւորուէր դարպասէն մինչեւ դահլիճ երկարող զոյգքարէ աշակերտութեան խանդավառ ծափողջոյններով: Յաջորդ օրերուն եւ մինչեւ այսօր Ֆրունզէ Դովլաթեանի մեր աշակերտութեան ուղղած խօսքերը կը մնան հայապահպանումի բնաբան՝ «Եթէ Վ. Թէֆէեանն ասել է՝ «օդի, ջուրի, հացի նման՝ մենք պէտք ունինք հպարտութեան», ապա, սիրելի հայորդիներ, հպարտացէք մեր մշակոյթով, դա համաշխարհային արժէք է»: Արժէք մը ալ ինքն էր, համաշխարհային արժէք:

Խորագոյն ցաւակցութիւններ մայր հայրենիքի բոլոր թէֆէեանցիներուն, Երեւանի, Կարսի եւ Գիւմրիի Վ. Թէֆէեան վարժարաններու բոլոր ուսուցիչներուն եւ աշակերտներուն:

ԹՄՄ Ա. Տիգրանեան վարժարանի հոգաբարձութեան ատենապետ՝
ՌՈՒԲԷՆ ՄԱՆՏՈՍԵԱՆ
Տնօրէն՝ ՎԱՐԴԳԷՍ ԳՈՒՐՈՒԵԱՆ
2 սեպտեմբեր, 1997

Հիվանդանոց թոքախտավոր դատապարտյալների համար

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանում թոքախտով հիվանդ դատապարտյալների համար կառուցվող գաղութ-հիվանդանոցը շահագործման կհանձնվի 1998 թ. կեսերին: Հայաստանի ազատազրկման վայրերում կան 400-ից ավելի թոքախտով հիվանդ անձինք. որոնք գրեթե բուժված են եւ երջապահի համար վտանգ չեն ներկայացնում: Հայտնելով այս մասին սեպտեմբերի 3-ին Երեւանում անցկացվող «Ազատազրկման վայրերի համակարգի գործունեությունը ժողովրդավարական համակարգում» թեմայով սեմինարում ՀՀ ՆԳ եւ ԱԱ նախարարության բժշկական վարչության պետ Գ. Աղայանը նշեց. որ միայն 1997 թ. անցկացված հետազոտությունների արդյունքում հայտնաբերվել են նախնական տվյալներով մոտ 50 թոքախտով հիվանդ անձինք (1996 թ. հայտնաբերվել էր մոտ 90 թոքախտով հիվանդ անձինք):

ՀՀ ՆԳ եւ ԱԱ նախարարության բեռական պատիժների իրականացման վարչության պետի տեղակալ Վ. Մելիքոնյանը առկա խնդիրների քվում նշեց այն հանգամանքը. որ դատապարտյալների կեսից ավելին աղաղակված չէ վճարովի աշխատանքով (ազատազրկման վայրերում գտնվում են մոտ 5-6 հազար դատապարտյալներ):

ՀՀ ՆԳ եւ ԱԱ փոխնախարար Ռ. Հովակիմյանը հայտնեց. որ ազատազրկման վայրերում գործում է հեռախոսակապ դատապարտյալների եւ նրանց հարազատների միջեւ: Գործում է նաեւ վստահության հեռախոս. որով բոլոր դատապարտյալները կարող են բողոքել ազատազրկման վայրի պետերից. հայտնել իրենց անձի եւ իրավունքների նկատմամբ թույլ տրված խախտումների մասին:

Դատաիրավական բարեփոխումների պետական հանձնաժողովի համանախագահ. ՀՀ Սահմանադրական դատարանի նախագահ Գագիկ Հարությունյանը շեշտեց ազատազրկման վայրերի համակարգում օրենսդրական կարգավորման եւ ինստիտուցիոնալ փոփոխությունների անհրաժեշտությունը: Պրն Հարությունյանի կարծիքով. որակապես նոր վերաբերմունքի մասին է վկայում այն փաստը. որ համակարգը ՀՀ ՆԳ եւ ԱԱ նախարարության համակարգից անցնելու է ՀՀ արդարադատության համակարգ:

Սեմինարը կազմակերպել են Եվրախորհուրդը. ՀՀ ԱԳ եւ ՆԳ ու ԱԱ նախարարությունները:

Հայտարարություն

Սեպտեմբերի 4-ին, ժամը 12.00-ին Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարությունում, կկայանա արտաքին գործերի նախարարի տեղակալ Արմեն Բայբուրդյանի մամուլի ասուլիսը: Ասուլիսի ավարտից հետո՝ ԱԳՆ խոսնակ Արսեն Գասպարյանն աշխատանքային հանդիպում կունենա լրագրողների հետ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակություն է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի խմբագիր խորհուրդ
Երեւան 375010. Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941. AT&T (3742) 151065.
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Apple Macintosh համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի
Յողմը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Անդրադարձ

Երկկողմ շփումներ հայերի հետ՝ առանց դիվանագիտական հարաբերությունների

Սկիզբը էջ 1

Այս ամենը ոչ միայն բխում էին Անդրկովկասում Թուրքիայի շահերից, այլեւ համապատասխանում էին ԱՄՆ-ի քաղաքական ծրագրերին: Ահա թե ինչու Անդրկովկասում Ռուսաստանի քաղաքական աշխուժացմանը զուգընթաց ուժեղանում էին Անկարայի վրա գործադրվող այսպես կոչված ամերիկյան ճնշումները: Հայաստանի հետ փոխհարաբերությունների հարցում Թուրքիան երկընտրանքի առաջ էր կանգնել: Երբ նա պատրաստվում էր հարցի կարգավորմանն ուղղված քայլեր կատարել, Ադրբեջանն անմիջապես առարկում եւ հակադրվում էր նրան: Իսկ քայլերից հրաժարվելու դեպքում Թուրքիան իր դեմ էր հակադրում ԱՄՆ-ին: Այս պայմաններում այլ ելք չէր մնում. բան առարկումների համադրումն էր նրան ճնշումների հետ, որպեսզի խուսանավի Ադրբեջանի ու ԱՄՆ-ի միջեւ: Քանի որ նրա հաշվարկներում առաջնայինը ոչ թե Հայաստանի հետ փոխհարաբերությունների կարգավորումն էր, այլ կարգավորման պատրաստակամության ծանրությունը սեփական շահերին, ուստիեւ նա Հայաստանի հետ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումից հրաժարվելով հանդերձ ամեն կերպ ջանում էր պահպանել երկկողմ շփումները: Այլ կերպ ասած, Թուրքիայի հայկական քաղաքականությունը կառուցվում էր «երկկողմ շփումներ դիվանագիտական հարաբերությունների բացակայությամբ շարունակելու» սկզբունքի վրա: Դեռ 1993 թ. հունվարին Սուլեյման Դեմիրելը, երբ վարչապետի պաշտոնում էր, կարեւորելով հայ-թուրքական շփումների նշանակությունը Թուրքիայի ազգային շահերի տեսանկյունից, մատնանշում էր. «Պարտավոր ենք Հայաստանի հետ լինել այնպիսի հեռավորության վրա, որ չտպավեն երկխոսության հնարավորությունները: Սա մեծ քաղաքականություն է: Իսկ բենամության հիմքի վրա պետական քաղաքականություն չեն կառուցում»:

Ինչ վերաբերում է «Ադրբեջանի գրավյալ տարածքներից հայկական զորքերի լիակատար դուրսբերմանը», որ Թուրքիան համարում է Հայաստանի հետ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման նախադայմանը, ապա դա չի կարելի բացատրել Բաքվի նահանգույին հազուրդ տալու Անկարայի մղումով: Ի վերջո հայ-ադրբեջանական հակամարտությունն Անդրկովկասում վնասում է Թուրքիայի քաղաքական ծրագրերին եւ «հակամարտության ավարտով, ինչպես այդ մասին վկայում էր Դեմիրելը, Թուրքիան զրկվում է Միջին Ասիա դուրս գալու հնարավորությունից»: 1995 թ. փետրվարին, երբ ԱՄՆ-ի փոխպետքարտուղար Ռիչարդ Հոլբրուքը Անկարայում Հայաստանի հետ փոխհարաբերությունները բարելավելու կոչով դիմել էր թուրքական իշխանություններին, հիմնավորելով, թե դա բխում է Թուրքիայի շահերից, Բաքուն անմիջապես արձագանքել էր դրան: Փետրվարի 27-ին նախագահ Ալիեւի խորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն միանշանակ հայտարարել է, «Քանի դեռ հայերը դուրս չեն եկել Ադրբեջանի գրավյալ տարածքներից, հարաբերությունների կարգավորումը Երեւանի հետ ադրբեջանցիների նկատմամբ դավաճանություն է Թուրքիայի կողմից»: Անկարան, սակայն, տեղի չէր տվել: Ընդհակառակը, նա զայրույթով էր պատասխանել Բաքվի արձագանքին, թե «Թուրքիան չի պատրաստվում իր արտաքին քաղաքականությունը գրավ դնել որեւէ այլ պետության մոտ»: Դրան էր հետեւել Հայաստանի հետ հարաբերությունների բարելավման Անկարայի հերթական նախաձեռնությունը, հայ դիվանագետների հետ երկխոսության պահպանման վերջնական նպատակով:

Երկխոսությունը, ինչ խոսք, կարեւոր հանգամանք էր Անկարայի համար: Նա դրանով Անդրկովկասում պահպանում էր իր քաղաքական ակտիվությունը, առեւտրատնտեսական հարաբերությունների հեռանկարով հրադադարում Հայաստանին արտաքին քաղաքական կողմնորոշման առումով կանգնեցնում նրան երկընտրանքի առջեւ եւ ձեռք էր բերում հայ-ադրբեջանական հակամարտությանը միջամտելու հնարավորություն: Ահա թե ինչու Թուրքիայում կառավարության յուրաքանչյուր հերթափոխին, որպես կանոն, հետեւում էին Հայաստանի հետ մերձեցման նոր միտումները: Այդ առումով բացառություն չկազմեց Մեսութ Յըլմազի նոր կառավարությունը: Ամենեւին բացառություն չէին Ադրբեջանի բացասական արձագանքները այդ միտումներին: Դրանց նախաձեռնությունն այս անգամ իր վրա է վերցրել Անկարայում Ադրբեջանի դեսպան Մեհմեդ Նովրուզօղլի Ալիեւը: Նա, ինչպես տեղեկացնում է դոյչեսահայ «Ժամանակ» օրաթերթը օգոստոսի 29-ի հանդարում Անկարայում կազմակերպված ասուլիսում իր մտահոգությունն է հայտնել Թուրքիայի ու Հայաստանի միջեւ սահմանային դռան բացման վերաբերյալ թուրքական բերթերի տեղեկագրությունների առթիվ, ասելով. «Թուրքիան մեծապես օժանդակել է Հայաստանին, ցուցաբերելով մեծ բարյացակամություն: Բայց ի՞նչ է ստացել դրա փոխարեն, որ նրա առջեւ սահմանը բացի»: Դեսպանը խիստ քննադատել է թուրքական մամուլին, նրան է մեղադրել Թուրքիայում գործող հայկական լոբբիի քմահաճույքին ենթարկվելու մեջ: Եվ վերջապես այդ լոբբիին դիտարկել է որպես խոչընդոտ Թուրքիա-Ադրբեջան փոխհարաբերությունների զարգացման ճանապարհին:

Ադրբեջանի դեսպանի սանձարձակություններն, ըստ երեւույթին, չափ ու սահման չունեն: Հայկական լոբբիի, այսպես ասած, ակտիվ գործունեությունը Թուրքիայում, որպես հայտնագործություն, պարզապես գլուխգործոց է: Կարեւորը, սակայն, ոչ թե սանձարձակությունն է, այլ Թուրքիայի արտգործնախարարության խոսնակ Օմեր Աբելի սահմանային դռան վերաբերյալ միանգամայն չափավորված խոսքերը: Դժվար է ասել, թե դրանք ում են հասցեագրված: Համենայնդեպս նա մատնանշել է. «Թուրքիան 1993 թ. ապրիլի 3-ի կառավարական որոշումով Հայաստանի առջեւ փակեց իր սահմանները: Որոշումը մնում է ուժի մեջ. բանի դեռ չեն գոյացել դրա վերանայման համար անհրաժեշտ պայմանները»: Աբելը դրանով անտեսել է նաեւ Թուրքիայի ու Հայաստանի միջեւ սահմանային դուռը բացելու ԱՄՆ-ի Սենատի արտաքին հարաբերությունների կոմիտեի անդամ Ռիչարդ Լուգարի կոչը ուղղված թուրքական իշխանություններին:

Թվում էր, թե ՆԱՏՕ-ի ընդարձակումը, որ ռուսական ազդեցության տարածքների կրճատման հեռանկարներ բացեց ԱՄՆ-ի առջեւ, տալով նրան Կովկասն ու Միջին Ասիան ամերիկյան կենսական շահերի գոտի հայտարարելու հնարավորություն, կփոխի Անդրկովկասում ուժերի հավասարակշռությունը ի վնաս Հայաստանի: Իսկ տարածաշրջանը թուրքական գործոնի միջոցով ռուսական ազդեցությունից պատշաղանելու առաջադրանքի փոխարինումը Ռուսաստանին Անդրկովկասից վտարելու ամերիկյան առաջադրանքով, որպես վտարման միջոց կարեւորելով Ադրբեջանի դերը, կնպաստի Թուրքիայի ձերբազատմանը Հայաստանի հետ հարաբերությունների առնչությամբ իր վրա գործադրվող ԱՄՆ-ի ճնշումներից: Թուրքիան այսպիսով կձերբազատի նաեւ ամերիկյան ճնշումները ադրբեջանական առարկումների հետ համադրելու, Ադրբեջանի ու ԱՄՆ-ի միջեւ խուսանավելու վերոհիշյալ պարտավորությունից: Անդրկովկասում ԱՄՆ-ի դիրքերի ամրապնդումը եւ ամերիկյան քաղաքական ծրագրերում Ադրբեջանի նշանակության աճը ենթադրում էին, որ Թուրքիան ձերբազատվելով ճնշումներից, հանդես գա Հայաստանին ճնշողի դերում եւ անընդհատ ուժեղացնի դա:

ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի պատշգամբային այցը Մոսկվա ըստ երեւույթին գերազանցեց ենթադրությունները: Այցի արդյունքում ստորագրված «Բարեկամության, համագործակցության եւ փոխօգնության մասին» պայմանագրով, որպես Ռուսաստանի ռազմական դաշնակցի կարեւորվեց Հայաստանի դերը: Սա փաստորեն ԱՄՆ-ի քաղաքական ծրագրերում Ադրբեջանի հարաճուն դերը հակակշռելու լուրջ հայտ էր, ինչը Անդրկովկասում ստեղծելով հանդերձ ամերիկյան ազդեցությունը թուլացնելու նախադրյալներ, շահագրգիռ կողմերին տալիս է տարածաշրջանում ուժերի հավասարակշռությունը վերականգնելու հնարավորություն: Միաժամանակ սահմանափակում են Հայաստանի վրա ճնշում գործադրելու Թուրքիայի հնարավորությունները: Ահա թե ինչու պատշգամբային Անկարան առայսօր լռության է մատնում հայ-ռուսական վերոհիշյալ պայմանագիրը, իսկ ոչ պատշգամբային շրջանակները, թեկուզ առանց մեկնաբանության, իրենց ուշադրությունը կենտրոնացնում են դրա փոխօգնության հանգամանքի վրա: Ըստ երեւույթին այն Թուրքիայի կառավարող շրջանակներին կդրդի հետեւություններ: Չի բացառվում, որ որոշակի փոփոխությունների ենթարկվեն թուրքական պետության հայկական քաղաքականության դրույթները: Դրա էությունը, սակայն, հազիվ թե փոխվի: Ուրեմն Թուրքիան կշարունակի առաջնորդվել «երկկողմ շփումները հայերի հետ դիվանագիտական հարաբերությունների բացակայությամբ» շարունակելու սկզբունքով: Իսկ դա կարող է ելման կետ վերադարձնել թե Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունները, եւ թե այդ հարաբերությունների շուրջ ճնշումների ու առարկումների ձեւով դրսեւորվող մրցակցությունը: Համենայնդեպս երկկողմ շփումները շարունակելու արդյունավետ միջոցը կոչ դիրքորոշումը չէ, այլ առեւտրատնտեսական կապերն են: Դրանց սերտացումը իրենց հերթին ենթադրում են դիրքորոշման մեղմացում: Մնում է սպասել, որ Անկարան շուտով մեղմացնելու ուղղությամբ համապատասխան քայլեր ձեռնարկի:

ՀԱՅ ՀԻՊՈԿՐԱՏԵՍՆԵՐ

Մեր Հայրը

Երեւանի Նորքի թիվ 2 մանկական կլինիկական հիվանդանոցը շատերին է հայտնի որպես լավ համբավ ունեցող բժշկական կենտրոն: Սկսած հիվանդանոցի սանիտարական վիճակից մինչեւ տեխնիկական հագեցվածությունը, բուժանձնակազմի որակն ու գործին նվիրվածությունը ասածիս խոսուն վկայությունն են: Եղանք այդ կենտրոնում եւ մեզ հետաքրքրող հարցերի մասին զրուցում ենք հիվանդանոցի գլխավոր բժիշկ տիկին Լիդա Մուրադյանի հետ: Նա պատմում է:

Շուկայական հարաբերությունների ներկայիս պայմաններում իրենք էլ աշխատում են վճարման համակարգով: Վճարման չափերը տարբեր են ըստ համապատասխանության: Թեեւ հիվանդանոցը կոչվում է մանկական, բայց այստեղ սրտի վիրահատություններ են անցնում բոլոր տարիքի մարդիկ: Հանրապետությունում կա ընդունված օրենք, ըստ որի սրտի վիրահատություններն անվճար կատարվում են մինչեւ 7 տարեկան, բայց այստեղ անվճար են կատարում մինչեւ 15 տարեկան պատանիների համար: Այս կենտրոնում վիրահատվել են Մոսկվայից, Սանկտ Պետերբուրգից, Սոչիից, Կրասնոդարից, Ռոստովից եւ այլ քաղաքներից ժամանած հիվանդներ: Հատկապես մեծ է հոսքը Վրաստանից: Կան պայմանավորվածություններ եւ պատրաստվում են ընդունել Մերձավոր Արեւելքից ու Միջին Ասիայից:

Ի դեպ, աշխարհում ոչ մի տեղ սրտի վիրահատություններն այնքան նվազագույն չեն գնահատվում, որքան այստեղ: Գումարները հիմնականում տրամադրվում են հիվանդանոցի (հատկապես տվյալ կենտրոնի) զարգացման համար: Այդ միջոցներով կառուցվել է երկրորդ վիրահատարանը, երկրորդ վերակենդանացման բլոկը, նոր բաժանմունք՝ 12 պալատով, միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Ըստ հնարավորին՝ բարեգործական եւ այլ ծանապարհներով լուծվում են նաեւ անվճարունակ հիվանդների վիրահատության հարցը:

Հիվանդանոցի խնդիրներն ու հոգսերը շատ են եւ բազմազան: Բայց մեզ առավել հետաքրքրում էր մի ուրիշ հարց՝ մոտիկից ծանաչել եւ իմանալ մի բժշկի մասին, որն ինչպես ասում են՝ հրաշքներ է գործում:

Խոսքս մարդկանց կյանք պարգեւող, սփյուռքահայ բժիշկ Հրայր Հովակիմյանի մասին է: Նա ծնվել է Սիրիայում 1953 թ. Մասնագիտական կրթությունը ստացել է ԱՄՆ-ում: Աշխատում է ԱՄՆ-ի «Ալբերտ-Սբարտ» ակադեմիական կլինիկայում: Կատարում է սրտի բարդ վիրահատություններ: Հայաստան է եկել 5 տարի առաջ՝ սեփական նախաձեռնությամբ, «Մեդիկ-Աուտրիչ» Հայաստանում ծավալած մարդասիրական գործունեության շրջանակներում, բնածին սրտի արատ ունեցող երեխաներին վիրահատելու համար: Բայց վիրահատվողների քանակն այնքան շատ էր, որ ստիպված էր ոչ միայն երեխաներին, այլ նաեւ մեծերին էլ վիրահատել: Առաջին վիրահատությունը կատարել է Ալ. Միքայելյանի անվան սրտաբանության ինստիտուտում: 1993 թ. դեկտեմբերից աշխատում է այստեղ՝ թիվ 2 մանկական կլինիկական հիվանդանոցում: Ամեն տարի կատարում է 200 վիրահատություն: Շուտով կվիրահատի հազարերորդ հիվանդին:

Այս մարդը իր ողջ կյանքը նվիրաբերել է մարդկանց փրկելուն, հատկապես իր ժողովրդին:

Գլխավոր բժիշկն իր առանձնասենյակում, հրաշքորված այդ անունով, շարունակ պատմում էր... ու պատահական ներս է մտնում նիհարակազմ, բավական մի բժիշկ՝ կապույտ խալաթը հագին...

– Ահա, խնդրեմ, մեր Հայրը:

Շատ ինչ-որ բան է հարցնում եւ պատրաստվում է վերադառնալ: Փորձեցինք զրուցել նրա հետ: Հրաժարվեց, զբաղված էր: Չի էլ սիրում խոսել իր մասին: Խնդրեցի մի լուսանկար տրամադրել, գլուխը բացասաբար շարժելով, ժպտաղեմ հեռացավ առանձնասենյակից: Շատում էր, բարձրանում էր վերեւ՝ նախապատրաստվելու հերթական վիրահատության:

Վիրահատությունները, շարունակում է պատմել գլխավոր բժիշկը, ի սկզբանե պետք է հովանավորվեին: Եվ

հիմնական հովանավորը դարձավ Հայկական միացյալ ֆոնդը: Ամ այսօր, ամեն տարի Հրայրը 6 ամիս աշխատում է մեր կլինիկայում, 6 ամիս ԱՄՆ-ում: Նա Հայաստանում իրագործում է միմիայն բարեգործական ծրագիր եվ ինքն էլ իր ու վերոհիշյալ հովանավոր կազմակերպության միջոցներով է ապահովել հիվանդանոցի տեխնիկական հագեցվածությունը:

Հրայր Հովակիմյանը միայն վիրահատություններ չէ, որ կատարում է: Նա ստեղծել է հայ բժիշկների ուսուցման դպրոց, որտեղ պատրաստվում են սրտաբաններ, սրտային վիրաբույժներ: Ստեղծել է նաեւ իր աշխատանքային թիմը, որի մեջ արժանի վաստակ ունեն Վիլեն Մանուկյանը (բաժնի վարիչ), բժիշկ-սրտաբաններ Կարինե Սարգսյանը, Շահեն Խաչատրյանը, Կարեն Կուրդովը, անեսթեզիոլոգներ Գոհար Ենոքյանը, Գագիկ Սովսիսյանը, բժիշկ Ավետիս Ահարոնյանը եւ ուրիշներ:

Հրայրը աստվածային շնորհով օժտված փրկիչ է բոլոր հիվանդների համար: Նրա անունը սրբորեն է հնչում բոլորի շուրթերից: Մարդիկ խոսք չեն գտնում երախտագիտության զգացումները հայտնելու համար:

Ներկայիս մեր կյանքում առավել քան երբեւէ կարիք է զգացվում նման բարի ձեռքերի՝ ոչ միայն սրտեր, այլ նաեւ հոգիներ բուժելու համար:

ՆՈՐԱՅՐ ԱՆԴՐԵՅԱՆ
Սփյուռքահայության հետ կապերի կոմիտեի բաժնի վարիչ

«Արմէքսպոյում» Հայաստան-Ռուսաստան գործարար համաժողով

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հոկտեմբերի 8-10-ը Երեւանում նախատեսվում է անցկացնել «Հայաստան-Ռուսաստան» գործարար համաժողով: Արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարությանը կից «Արմէքսպո» տնանավաճառների եւ ցուցահանդեսների կենտրոնի (նախկին ժողտնտեսության նվաճումների ցուցահանդես) սրահներում կցուցադրվի հանրապետության արդյունաբերական ձեռնարկությունների արտադրանքի նմուշների մեծ տեսականի, թեթեւ արդյունաբերության, օրինակ հայկական կոնյակի ֆաբրիկայի, հաստոցաշինական գործարանի եւ այլ խոշոր ձեռնարկությունների արտադրանքը: Ինչպես տեղեկացրեց «Արմէքսպոյի» փոխտնօրեն Գեորգի Ալվանդյանը, Ռուսաստանից ժամանած արդյունաբերողները եւ ձեռներեցները հնարավորություն կունենան կարճ ժամանակում պայմանագրեր կնքելու Հայաստանի շահագրգիռ կազմակերպությունների եւ անհատ ձեռներեցների հետ: Համաժողովի նախաձեռնողներն են ՀՀ եւ ՌՊ արդյունաբերողների եւ գործարարների միությունները: Ըստ Կենտրոնի տնօրեն Եղիշե Համազասպյանի, հոկտեմբերին նախատեսվում է նաեւ կազմակերպել ցուցահանդես-տոնավաճառ, որին կմասնակցեն արտասահմանյան եւ ԱՊՀ երկրների ներկայացուցիչները: Ցուցահանդեսին մասնակցելու հայտ են ներկայացրել մի շարք իրանական ֆիրմաներ, որոնց թվում են «Բեֆար» շինանյութերի եւ «Գեֆար» սոսնձի գործարանները: Ակնկալվում է նաեւ Հայաստանում մասնաճյուղեր ունեցող, օրինակ, «Միցուբիշի» եւ «Սամսունգ» ֆիրմաների մասնակցությունը:

ԱԶԳ

հարցազրույց

Աշոտ Ոսկանյան. «Հայաստանը Ադրբեջանից ու Վրաստանից ցածր ֆոնտներ չի կարող ունենալ»

«Ազգ»-ի թղթակցի հարցերին պատասխանում է Ավստրիայում, Հունգարիայում, Չեխիայում եւ Սլովակիայում Հայաստանի դեսպան Աշոտ Ոսկանյանը

– Աշոտ երկու տարի դուք Հայաստանը ներկայացնում եք ոչ միայն եվրոպական մի քանի երկրներում, այլեւ Վիեննայում գործող միջազգային կազմակերպություններում: Սակայն մեր զրույցը սկսենք ԵԱՀԿ-ից, որը փաստորեն Ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման դիվանագիտական կենտրոններից մեկն է, հատկապես եթե նկատի ունենանք ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի աշխատանքները: Ձեր կածիքով ԵԱՀԿ-ն եւ նրա հովանու տակ գործող խումբը ի վիճակի՞ են խնդրի կարգավորման որեւէ դրական լուծում գտնել:

– Ավելի ճիշտ կլիներ խոսել ոչ թե ԵԱՀԿ-ի շրջանակներում լուծում գտնելու, այլ հակամարտության մեջ ներգրավված բոլոր կողմերի բարդ ու մանակավորապես փոխանցել Ռուսաստանին, պահպանելով սպառազինությունների ընդհանուր գումարի հավասարակշռությունը: Բայց դա չի նշանակում, որ մեր ֆոնտները պետք է ընդհանրապես արձանագրվեն ցածր, քանի որ տեղակայված զորքը կարող է մի օր հեռանալ, եւ մենք պետք է հնարավորություն ունենանք հավասարություն պահպանելու Ադրբեջանի կամ Վրաստանի ֆոնտների համեմատ:

– Այսինքն Ռուսաստանին ժամանակավորապես նման ֆոնտների տրամադրումը չի նշանակում, թե Հայաստանը զրկվում է տանկերի իր թվաքանակից:

Չի կարող նշանակել: Հենց դա էլ մեր խնդիրն է, որի մասին գիտեն եւ ռուսները, եւ ամերիկացիները, եւ եվրոպացիները, եւ բոլորն էլ դա դիտում են որպես բնական պահանջ: Սակայն բազմաթիվ տեխնիկական հարցեր են առաջանում, եւ հարցը դեռ իր վերջնական արձանագրությունը չի ստացել: Գործընթացը շարունակվում է: Մոտավորապես մեկ տարի լարված բանակցություններ են գնալու, որոնք կվերսկսվեն սեպտեմբերի կեսից: Մենք որեւէ զիջում չենք կատարել այս հարցում եւ, կարծում եմ, չպետք է կատարենք:

Մյուս կարեւոր հարցը կապված է այսպես կոչված «բափանցիկության» խնդրի հետ: Ըստ Պայմանագրի, անդամ երկրների տարածքում գտնվող ողջ սպառազինությունը պետք է հաշվառված լինի եւ վերահսկվող:

Սակայն հայտնի է, որ նախկին Խորհրդային Միության տարածքում կան հակամարտության օջախներ, որոնց մասնակցող ուժերը, միջազգային իրավունքի տեսակետից, չունեն պետության կարգավիճակ եւ, բնականաբար, չեն ենթարկվում Պայմանագրի պահանջներին:

Այդպիսի օջախներից են Աբխազիան, Մերձդնեստրը, Չեչնիան: Դրանցից է նաեւ Ղարաբաղը: Այն, որ Ղարաբաղում սպառազինություններ կան, ոչ ոք չի վիճարկում: Բոլորը հասկանում են, որ առանց դրանց պաշտպանվում հաղթել հնարավոր չէր լինի: Սակայն Ադրբեջանը պնդում է, թե դրանք պատկանում են Հայաստանին եւ պետք է հաշվառվեն մեր ֆոնտների շրջանակներում: Մեր տեսակետը հետեւյալն է. զենքը, անշուշտ, կարելի է հաշվել, սակայն այն Հայաստանինը չէ, այլ վերահսկվում է ԼՂ պաշտպանության ուժերի կողմից, հետեւաբար պետք է բանակցել Լեռնային Ղարաբաղի իշխանությունների հետ: Իսկ վերջիններս Պայմանագրի անդամ չեն: Այդ խնդրի շուրջ արդեն երեք որոշում է ընդունվել, անցյալ տարի Պայմանագրի վերազննման շրջանակներում արձանագրելու համար: Այսինքն այդ զենքը, հետեւաբար եւ Ղարաբաղը պետք է որոշակի կարգավիճակ ունենան:

– Հնարավոր համարո՞ւմ եք, որ Ղարաբաղում առկա զենքի քանակի ճանաչման հարցը մեխանիկորեն հանգեցնի նաեւ կարգավորման որոշակի փուլի, ասենք, ԼՂՀ կարգավիճակի ճանաչման:

– Ոչ, երեւի թե հնարավոր է հակառակը: Ոչ ոք չի կարող հույս ունենալ, որ կարելի է գալ Ղարաբաղում սպառազինություններ հաշվառել եւ դրանից հետո կարգավիճակ շնորհել: Բայց հակառակը կարող է տեղի ունենալ, որովհետեւ եթե մենք արձանագրում ենք, որ Ղարաբաղի կարգավիճակն անորոշության պետք է ենթադրի Ղարաբաղի բնակչության անվտանգություն, հետեւաբար, ինչպես էլ մենք պայմանավորվենք, դրա մեջ պետք է լինի Ղարաբաղի սպառազինություն ունենալու իրավունքը, որպեսզի կարողանա ինքն իրեն պաշտպանել: Այդ դեպքում այդ իրողությունը պետք է արտացոլվի նաեւ պայմանագրի շրջանակներում:

– Երկուշաբթի օրը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում տեղի ունեցան նախագահի ընտրություններ: ԵԱՀԿ-ն որեւէ գնահատական ունի՞ այդ առնչությամբ:

– ԵԱՀԿ-ում դրան շատ հանգիստ են վերաբերվում, բոլորն էլ հասկանում են, որ իմաստ չունի աղմուկ բարձրացնել այն բանի շուրջ, որն այսպես թե այնպես կատարվելու է: Այն տղավորությունն է ստեղծվում, որ նաեւ Մինսկի խմբի եռանախագահությունը հակված է մի փոքր սպասելու, մինչեւ ընտրությունների ավարտը, որպեսզի պարզ դառնա, թե պաշտոնապես ովքեր են ներկայացնելու բանակցություններում Լեռնային Ղարաբաղը: Հանգիստ են վերաբերվում եւ, կարծում եմ, ինչ-որ տեղ նույնիսկ սպասում են:

– Վերադառնալով հայ-ավստրիական հարաբերություններին, կցանկանայի իմանալ, թե որքանով է ձեզ հաջողվել լիակատար դիվանագիտական աշխատանք տանել: Եթե չեմ սխալվում, ձեզ նախորդող դեսպաններից մեկը Արման Նավասարդյանը 93 թ. մեր թերթին տված հարցազրույցում նշում էր, թե Ավստրիան պատրաստվում է պատվավոր հյուպատոսարան բացել Երեւանում: Սակայն մինչեւ օրս որեւէ լուրջ փոփոխություն տեղի չի ունեցել:

– Խնդիրը փոքր-ինչ ձգձգվեց, քանի որ Ավստրիան որոշ ժամանակ փորձում էր ճշտել իր քաղաքականությունը ընդհանուր սկզբունքները Անդրկովկասի եւ Միջին Ասիայի պետությունների կապակցությամբ, եւ այդ գործընթացը կարծես նոր է համաժողովում Լիսաբոնի գագաթաժողովի օրերին եւ վերջինը հենց վերջերս: Այդ ընթացքում ոսկերչական աշխատանք է տարվել հասնելու այնպիսի ձեւակերպումների, որպեսզի ողջ գործընթացը մնա Լեռնային Ղարաբաղի իշխանությունների հայեցողության ներքո:

– Իսկ վերջին որոշումը ո՞րն է:

– Վերջին որոշումը հնարավորություն է ընձեռում, որ բարի կամքի առկայության դեպքում կազմակերպվեն այցելություններ եւ տեղում կատարվի սպառազինությունների հաշվառում: Բայց դա հնարավոր կդառնա միայն Ղարաբաղի համաձայնության պարագայում, ընդ որում պետք է գտնվի որեւէ ձեւ դարաբաղյան ուժերին պատկանող սպառազինությունները Պայմանագրի որոշակիություն ստանում: Պատվավոր հյուպատոսի հարցը կլուծվի, եթե գտնենք այդ գործին հարմար մի անձնավորություն, որը Հայաստանում բնակվելով հանդերձ Ավստրիայի քաղաքացի լինի:

Միջդեպական հարաբերությունների առումով վիճակը բարվոք է, աշխուժություն կա ամենատարբեր ոլորտներում: Ստորագրվել են պայմանագրեր, տեղի են ունեցել քաղաքական եւ մշակութային այցելություններ, Վիեննայում Արեւելյան հետազոտությունների ինստիտուտին կից ստեղծվել է լրատվական կենտրոն, փայլուն համագործակցություն ունենք Գրացի համալսարանի հայագիտական կենտրոնի հետ, ցուցահանդեսներ, զեկուցումներ, հայկական մշակույթի շաբաթ...

Ինչպես նշեցիք, դուք շատ է բողոքեք Ավստրիան եւ դեսպան նշանակվեք Գերմանիայում: Եվրոպայում այս օրերին շատ է քննարկվում գաղթականների հարցը: Ինչքանո՞վ եք առնչվել այդ խնդրին վերը նշված 4 երկրներում եւ ինչպե՞ս եք պատրաստվում այն լուծել Գերմանիայում, որ ավելի սուր է դրված գրանցում չունեցող հայերի հարցը:

– Նախ ես չէի ցանկանա ժամանակից առաջ ընկնել եւ արծարծել ենթադրություններ, երբ պաշտոնական հրամանագիր գոյություն չունի:

Ինչ վերաբերում է անօրինական ձեւով այլ երկրներում հայտնված քաղաքացիներին, դա շատ լուրջ հարց է: Ես հաճախ հանդիպել եմ նման խնդիրների, սակայն այն երկրներում, որ ես եմ գործում, խնդիրն այդքան ցավոտ չէ:

Հարցն իսկապես բարդ է, օրինակ Լեհաստանում եւ ըստ երեւույթին նախարարն իր գալիք այցի ժամանակ լուրջ քննարկումներ կունենա լեհական իշխանությունների հետ:

Գերմանիայում եղած բարդությունների մասին բոլորն են խոսում, բայց ես շատ բան չեմ կարող ավելացնել, որովհետեւ մոտիկից ծանոթ չեմ խնդրին:

– Իսկ Գերմանիա տեղափոխվելը ձեզ համար բարձրացո՞ւմ կլիներ, թե՞ միջազգային կազմակերպությունների հետ աշխատանքից որոշակի հեռացում:

– Վիեննայում աշխատանքը բազմաբնույթ է եւ հիմնականում կազմված է բազմակողմ բանակցությունների, նիստերի, ժողովների ու պայմանագրերի հետ, որը որոշակի ուշադրություն եւ լարվածություն է պահանջում եւ, միեւնույն ժամանակ, տվյալ երկրի հետ աշխատելու շատ քիչ հնարավորություն է թողնում: Գերմանիայի պես հզոր երկիրը, բնական է, այլ մոտեցում է պահանջում:

Ընդհանրապես կարծում եմ, որ Հայաստանը ավելի մեծ ուշադրություն պետք է դարձնի Եվրոպայի հետ իր առնչություններին: Անկեղծ ասած ինձ մի փոքր անհանգստացնում է «արեւմտյան» եւ «ազգային» արժեքների արհեստական հակադրությունը, որը հաճախ է սկսել հանդիպել մեր մամուլում: Մեզ՝ հայերիս համար եվրոպական ոգին երբեք օտար չի եղել: Մենք չենք կարող խուսափել եվրոպական ստանդարտներից միայն այն պատճառով, որ դրանք դժվար են: Հայերը դժվար գործերից միշտ էլ կարողացել են գլուխ հանել: Եվ այդ առումով շատ կարեւոր է, որ եվրոպական զարգացած երկրների հետ մենք կարողանանք ոչ միայն քաղաքական երկխոսություն վարել, այլեւ տնտեսական, սոցիալական եւ մշակութային բազմակողմանի կապեր զարգացնել:

Զրույցը վարեց
ՎԱՀՈՒ ԱՍԱՏՐՅԱՆԸ

ԱԶԳ

Միջազգային

Սեպտեմբերի 2-ի երեկոյան միջազգային լրատվական գործակալությունները հաղորդեցին, թե ԱՄՆ-ի պետքարտուղար տիկին Մադլեն Օլբրայթը առաջիկա շաբաթ պաշտոնական շրջայցի է մեկնելու մերձավորարևելյան տարածաշրջանի երկրներ: Թե կոնկրետ ուր չնշվեց: Չհաղորդվեց նաև այցելության նպատակը, բացի այն իրականությունից՝ Օլբրայթը փորձելու է մեղմել բորբոքված կրքերը, որոնք տարածաշրջանում չափազանց սրել են իրադրությունը եւ այն կրկին դարձել պայթյունավտանգ: Իսկ այդ վիճակի մեղավորը, անշուշտ, Միացյալ Նահանգների կրտսեր գործընկերն է՝ Իսրայելը, որը գարնանից սկսած, արհամարհելով համաշխարհային հասարակական կարծիքը, բանի տեղ չդնելով արաբական աշխարհի բողոքները, շարունակում է հրեա վերաբնակների գաղութաբնակավայրերի շինարարությունը պաղեստինյան հողերում: Երուսաղեմի մերձակայքի Ղար Ղոմա բլուրների վրա 6000 այդպիսի բնակարան կառուցելուն ձեռնամուխ լինելը, որի նպատակն էր այդ քաղաքը կտրել արաբական մնացյալ տարածքներից անհնարին դարձնելով Երուսաղեմը երբեւէ Պաղեստինի անկախ պետության մայրաքաղաք հռչակելու արաբների մտադրության իրականացումը, բուռնգիտորեն դայթեցրեց երկարատեւ բանակցային գործընթացի արդյունքներով հասնված խաղաղությունը: Վերսկսվեցին արաբների բազմահազարանոց ցույցերը, բախումներ բնակչության եւ իսրայելական բանակի զորամիավորումների միջեւ: Արաբական երկրների լիգան երկու անգամ ՄԱԿ-ի անվտանգության խորհրդի քննարկմանը ներկայացրեց Իսրայելի գործողությունները դատապարտող որոշման նախագիծ: Սակայն ԱՄՆ-ը, որի նախագահ Բիլ Քլինթոնն ինքն էլ հրապարակով դատապարտել էր հրեական գաղութաբնակավայրերի շինարարության քաղաքականությունը, երկու դեղորում էլ «վետո» դրեց Իսրայելին դատապարտող նախագծի վրա, փաստորեն խրախուսելով իր դաշնակցի անհեռատես գործողությունները: Դրանից թեւավորվելով, Իսրայելը նույն սեպտեմբերի 2-ին հայտարարել է, թե ոչ միայն չի դադարեցնելու Երուսաղեմի գաղութաբնակավայրերի շինարարությունը, այլեւ այդպիսի նոր շինարարություն է սկսելու Հորդանան գետի արեւմտյան ափի պաղեստինյան նաեւ այլ հողերում: Սա այնպիսի հրահրիչ քայլ է, որը կարող է անգամ պատերազմի վերսկսման առիթ հանդիսանալ, որովհետեւ արաբները, կրկին համոզվելով, որ Իսրայելի հետ «մարդավարի» խոսակցությունն անհուսալի է, կրկին կարող են դիմել իրենց տրամադրության տակ մնացած միակ միջոցին՝ ահաբեկչությանը:

Այս մոայլ կանխատեսումն ամենեւին անհիմն չէ: Հեռուս հուլիսին Երուսաղեմի Ղար Ղոմա (կամ Հարավային Հոմա) արվարձանում հրեական գաղութաբնակավայրի շինարարության դեմ խաղաղ բողոքների միջոցով ոչնչի չհասնելով, արաբական ծայրահեղական կազմակերպությունները դիմեցին ահաբեկչության երկու արաբ ինքնասպաններ դայթեցրին մեծ քանակությամբ դայթուցիկ նյութով բեռնված ավտոմեքենան, որի հետեւանքով զոհվեց 14 եւ վիրավորվեց շուրջ 150 իսրայելցի: Աշխարհով մեկ աղմուկ բարձրացնելով այդ քաղաքական ահաբեկչության առթիվ, Իսրայելն անմիջապես փակեց Պաղեստինի հետ իր բոլոր սահմանները, դրանով իսկ արգելելով շուրջ 130 հազար պաղեստինցիների մուտքը Իսրայել, որոնք մինչ օրս աշխատանքի են գնում գալիս իսրայելական գործատուների մոտ կամ զբաղվում են առեւտրով: Պաղեստինյան ինքնավարությունը պատասխանեց նույն կերպ, արգելելով իսրայելական ապրանքների ներկրումը, բացի առաջին անհրաժեշտության մի քանի նյութերից: Բանը հասավ զավեշտի, արգելված ապրանքների ցանկի մեջ ընդգրկվել էր նույնիսկ... զուգարանի թուղթը: Երկուսեմ տնտեսական շրջափակումը անարյուն պատերազմից շատ արագ վերածեց իսկական պատերազմական բախումների: Ցավալի է, բայց այդ բախումները սովորաբար ծավալվում են պաղեստինա-իսրայելական հակամարտության կենտրոն է, այլ կրթական եւ հասարակական կենտրոն: Այդ, ինչպես նաեւ այլ մարտերից հետո, որոնց ընթացքում «Հըզբոլլահը» իսրայելական դիրքերը գնդակոծում էր խորհրդային արտադրության «Կատյուշա» ականանետներով, իսկ Իսրայելը պատասխանում էր հարավլիբանանյան հենակետերի օդային ռմբակոծումներով, հակամարտությունը ողջ տարածաշրջանով մեկ ծավալվելու սպառնալի ուրվագծեր ընդունեց: Պաղեստինի առաջնորդ Յասեր Արաֆաթը, չափազանց խիստ արտահայտություններով մեղադրելով Իսրայելին, սկսեց տենդագին շփումներ իր հնարավոր դաշնակիցների հետ: Դեռեւս օգոստոսի 22-ին իրավիճակը քննարկեցին Լիբանանի նախագահ Էլիաս Հրաուին եւ Սիրիայի նախագահ Հաֆեզ ալ Ասադը (Լաբաֆիա քաղաքում), օգոստոսի 26-ին հանդիպում ունեցան Պաղեստինի առաջնորդ Յասեր Արաֆաթն ու Եգիպտոսի նախագահ Հոսնի Մուբարաքը, օգոստոսի 28-ին բախումների շրջագծի մեջ մտավ եւս մի ծայրահեղական լիբանանյան կազմակերպություն «Ամալը», որի զինյալները գրոհեցին Իսրայելի հետ դաշնակցող հարավլիբանանյան բանակի դիրքերը: Իր իսկ հրահրած ամեն մի այդպիսի բախում գնահատելով իբրեւ անթույլատրելի ահաբեկչություն, Իսրայելը կտրուկ պահանջ դրեց Արաֆաթի առջեւ լիովին սահմանազատվելու «Հըզբոլլահից», մյուս ահաբեկիչներից եւ պայքար սկսելու նրանց դեմ: Ակնհայտորեն անիրագործելի այս պահանջը անկանելի վիճակի մեջ է դնում Արաֆաթին, որը իսկապես ձգտում է ամեն կերպ խաղաղություն պահպանել Իսրայելի հետ: Չար չէ, որ ամենաանհաշտ դրական քայլը, ինչպիսին Բեթղեհեմ քաղաքի շրջափակումը մասնակիորեն վերացնելու մասին Իսրայելի որոշումն էր (28 օգոստոսի), արժանանում է Արաֆաթի գովեստին:

Սակայն ահա Հորդանանի արեւմտյան ափին նոր գաղութաբնակավայրեր հիմնելու Թել Ավիվի որոշումը գաղիս է անկանխատեսելի դարձնելու իրադրությունը: Թերեւս, Մադլեն Օլբրայթի առաջիկա այցը տարածաշրջանում խաղաղությունը փրկելու վերջին հույսն է: Դրա համար նա պետք է փորձի «ֆաշի» Իսրայելի վարչապետ Բենիամին Նաթանյահուի ականջները: Բայց կանի՞:

ՌՈԲԵՐՏ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Իսրայելը կանխամտածված արում է լարվածությունը

Մադլեն Օլբրայթին կհաջողվի՞ փրկել խաղաղությունը

Յասեր Արաֆաթը, չափազանց խիստ արտահայտություններով մեղադրելով Իսրայելին, սկսեց տենդագին շփումներ իր հնարավոր դաշնակիցների հետ: Դեռեւս օգոստոսի 22-ին իրավիճակը քննարկեցին Լիբանանի նախագահ Էլիաս Հրաուին եւ Սիրիայի նախագահ Հաֆեզ ալ Ասադը (Լաբաֆիա քաղաքում), օգոստոսի 26-ին հանդիպում ունեցան Պաղեստինի առաջնորդ Յասեր Արաֆաթն ու Եգիպտոսի նախագահ Հոսնի Մուբարաքը, օգոստոսի 28-ին բախումների շրջագծի մեջ մտավ եւս մի ծայրահեղական լիբանանյան կազմակերպություն «Ամալը», որի զինյալները գրոհեցին Իսրայելի հետ դաշնակցող հարավլիբանանյան բանակի դիրքերը: Իր իսկ հրահրած ամեն մի այդպիսի բախում գնահատելով իբրեւ անթույլատրելի ահաբեկչություն, Իսրայելը կտրուկ պահանջ դրեց Արաֆաթի առջեւ լիովին սահմանազատվելու «Հըզբոլլահից», մյուս ահաբեկիչներից եւ պայքար սկսելու նրանց դեմ: Ակնհայտորեն անիրագործելի այս պահանջը անկանելի վիճակի մեջ է դնում Արաֆաթին, որը իսկապես ձգտում է ամեն կերպ խաղաղություն պահպանել Իսրայելի հետ: Չար չէ, որ ամենաանհաշտ դրական քայլը, ինչպիսին Բեթղեհեմ քաղաքի շրջափակումը մասնակիորեն վերացնելու մասին Իսրայելի որոշումն էր (28 օգոստոսի), արժանանում է Արաֆաթի գովեստին:

Սակայն ահա Հորդանանի արեւմտյան ափին նոր գաղութաբնակավայրեր հիմնելու Թել Ավիվի որոշումը գաղիս է անկանխատեսելի դարձնելու իրադրությունը: Թերեւս, Մադլեն Օլբրայթի առաջիկա այցը տարածաշրջանում խաղաղությունը փրկելու վերջին հույսն է: Դրա համար նա պետք է փորձի «ֆաշի» Իսրայելի վարչապետ Բենիամին Նաթանյահուի ականջները: Բայց կանի՞:

ՌՈԲԵՐՏ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ճապոնացիները Սուեզի ջրանցքի վրա կամուրջ են կառուցում

Ճապոնիան համաձայնել է 100 մլն դոլարի գրանտ հատկացնել Սուեզի ջրանցքի վրա կառուցվելիք կամրջի 160 մլն դոլար արժողությամբ նախագծին, չնայած Միջին Արեւելքում խաղաղության գործընթացի եւ շրջանի արագ տնտեսական սերտաճման անորոշությանը:

3840 մետր երկարությամբ կախովի կամուրջը ջրից բարձր կլինի 49.5 մետր, ինչը ամենամեծ բարձրության նավերին չի խանգարի երթեւեկելու ջրանցքով: Միայն այս տարվա մայիսին 1262 նավ է օգտվել նեղուցից, որը եգիպտական կառավարությանը 162 մլն դոլարի եկամուտ է բերել մաքսատուրքերի տեսքով: Նախագծի մնացյալ 60 մլն դոլարը կտրամադրվի Եգիպտոսի կառավարությունը:

«Ճապոնիան համաձայնել է տրամադրել այս գումարը, եթե դահլանվեն Օսլոյի խաղաղության համաձայնագրով նախատեսված ժամկետները, ասում է Կահիրեում Ճապոնիայի դեսպանատան հավատարմատար Միցուո Սաբական: Մենք հույս ունենք, որ կամուրջը կարող է նպաստել տարածաշրջանում աղրանքների շրջանառությանը եւ մարդկանց անցուդարձին: Ուստի կամրջի կառուցմանը օժանդակելու կարեւոր նկատառումներից է այս տարածաշրջանում խաղաղությանը նպաստելը: Սակայն, դժբախտաբար, գործընթացն այժմ դադարի վիճակում է»:

Քառուղի այս կամրջի շինարարությունը սկսվելու է հաջորդ տարի եւ տեւելու է 42 ամիս: Այն տեղադրված է լինելու Պորտ Սաիդից 46 կմ հարավ: Ճապոնական ֆինանսները կօգտագործվեն մեջտեղի կարեւոր հատվածը եւ կամրջի մոտեցումները կառուցելու համար: Այս նպատակով արդեն գործարքներ են կնքվել ճապոնական ընկերությունների հետ: Շինարարությանը կմասնակցեն նաեւ երկու եգիպտական ընկերություններ: Վերոնշյալ նախագիծը Եգիպտոսի կառավարության երկարաժամկետ ռազմավարական ծրագրերից է, որը նպատակ ունի զարգացնելու արդյունաբերությունը եւ բնակչությանը վերաբնակեցնելու Հյուսիսային Սինայի անապատում: Ըստ ծրագրի, մինչեւ 2017 թվականը Հյուսիսային Սինայում պետք է վերաբնակեցվի մոտ 3.2 մլն մարդ այն դեպքում, երբ 1986-ի մարդահամարով այս տարածաշրջանը 171500 բնակիչ ուներ:

Սպասվում է ջրանցքի երկու կողմերի միջեւ տրանսպորտային փոխադրումների աճ: Առաջիկա 25 տարում այն կազմելու է 60000 փոխադրամիջոց օրում: Այժմ Հյուսիսային Սինայի բեռներ են հասնում լաստանավերով կամ էլ Սուեզից հյուսիս գտնվող Ամեդ Համդի բանելով:

Եգիպտոսը ճապոնական օժանդակություն ստանալու ցանկություն էր հայտնել 1995-ին, երբ նախագահ Հոսնի Մուբարաքը Տոկիո էր ժամանել: Ճապոնիայի տեխնիկական փորձագետները թերահավատորեն են վերաբերվում այդ տարածքում արդյունաբերությունը զարգացնելու եւ հանքային արդյունքները շահագործելու եգիպտական ծրագրերին, թեպետ լիահույս են 400 000 ակր հողատարածություններ գյուղատնտեսության համար օգտագործելու հարցում:

«Մեր փորձագետները 100 տոկոսով համոզված չեն Սինայի նախագծի հետ կապված Եգիպտոսի կառավարության բոլոր հեռանկարներին», ասում է դոր Սաբական, թեպետ համոզված է, որ կամրջի կառուցումը էապես կնպաստի տարածաշրջանային առլագա տնտեսական սերտաճմանը:

«ԹԱՅՆԵՆԼԸԼ ԹԱՅՄՍ»

ՀԱՄՄՈՌՈՍ

Թուրքմենստանը վաճառում է «Քյափազ» նավթահանքը

Վերջին ամիսներին Ադրբեջանի եւ Թուրքմենստանի միջեւ դիվանագիտական դիմակայության պատճառ դարձած «Սերդար-Քյափազ» նավթահանքը սեպտեմբերի 2-ին հերթական անգամ ուշադրության առարկա է դարձել, երբ Թուրքմենստանի իշխանությունները հայտարարել են հանքի բաժնետոմսերը եւ երկրի նավթի ու գազի պաշարների 25 տոկոսը միջազգային աճուրդ ներկայացնելու որոշման մասին: Ամերիկյան «Մոբիլ» ընկերության համաձայն, նավթահանքի պաշարները կազմում են առնվազն 50 մլն տոննա նավթ:

Ինչպես հայտնի է, Թուրքմենստանի իշխանությունները վերջերս կարողացան վիժեցնել Ադրբեջանի եւ ռուսական երկու նավթային ընկերությունների միջեւ ստորագրված համաձայնագիրը վերոնշյալ նավթահանքի վերաբերյալ:

Հրթիռները պատվիրել է Եգիպտոսը

Սեպտեմբերի 2-ին Թուրքիայի փոխվարչապետ Բյուլենթ Էջեւիթը հաստատել է մամուլում հրապարակված այն տեղեկությունները, թե Բոսֆորի նեղուցով անցնող նավում հրթիռների եւ հրթիռարձակների մասեր են հայտնաբերվել: Միաժամանակ, նա հերքել է այն լուրերը, թե հրթիռների մասերը փոխադրվում են Կիպրոս:

Ինչպես հայտնի է, թուրքական մամուլը նախորդ շաբաթ հաղորդել է, որ խոսքը վերաբերում է Կիպրոսի գնած ռուսական ժամանակակից S-300 հրթիռարձակների մասերին, սակայն ավելի ուշ Անկարան հաստատել է, թե դրանք պատվիրված են Եգիպտոսի բանակի համար:

Հայտնի է նաեւ, որ Թուրքիան սպառնացել է նույնիսկ օդային հարձակումներ կատարել Տ-300 հրթիռարձակները ոչնչացնելու նպատակով, եթե Նիկոսիան կորցի դրանք տեղադրել հարավային Կիպրոսում:

«ԵՐԵՎԱՆ»
տեղեկատվական կենտրոն

«Միջերկրականի զորախաղերը ուղղված են արաբների դեմ»

ԿԱՅՐՈ, 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՍԵՆՊՈՆ: Եգիպտոսը եւ Սիրիան բացասաբար են վերաբերվել նոյեմբերին Միջերկրական ծովում կայանալիք թուրք-իսրայելա-ամերիկյան օդանավային զորավարժություններին: «Այդ զորավարժությունները վատ նորություն են», հայտարարել է Եգիպտոսի արտգործնախարարը, որը դրանք համարել է «բացասական քայլ» բոլոր արաբական պետությունների հանդեպ:

Եգիպտոսի նախագահ Հոսնի Մուբարաքն էլ ավելի վաղ նշել էր, որ Թուրքիայի եւ Իսրայելի համատեղ զորավարժություններն ուղղված են արաբների դեմ: Ստացվում է, որ նա այդ խնդիրը քննարկելու է Թուրքիայի իր պատասխանակցի՝ Սուլեյման Դեմիրելի հետ՝ վերջինիս սեպտեմբերի 16-ին Կահիրե ձեռնարկելիք այցի ժամանակ:

ՏՍՈՒ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, Սիրիայի արտգործնախարարությունը պաշտոնական ներկայացուցիչը նշել է, որ «ԱՄՆ-ի մասնակցությամբ թուրք-իսրայելական զորավարժություններ անցկացնելու մասին հաղորդումը, որը հնչեց այն ժամանակ, երբ պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթը պետք է տարածաշրջան ժամանի հաշտության գործընթացը փրկելու համար, զարմանք է հարուցում եւ միանգամայն անհասկանալի է»: «Դա Սիրիայի վրա ճնշում գործադրելու աղաղակուն փորձ է», ավելացրել է նա:

Սպասվում է, որ նշված զորավարժություններն անցկացվելու են նոյեմբերի 15-25-ը: Ու թեեւ Թուրքիայի արտգործնախարար Իսմայիլ Ջեմը նշել է, թե դրանք «խաղաղ բնույթ» են կրելու, այդուհանդերձ, դրանց անցկացման լուրը հարուցել է նաեւ արաբական այլ երկրների, ինչպես նաեւ Իրանի դժգոհությունը:

ԱԶԳ

Մշակույթ

Արդեն յոթ տարի է, ինչ մեզանից հեռացել է Սերգեյ Փարաջանովը: Սակայն հետաքրքրությունը նրա գաղափարական ինքնատիպ անձի նկատմամբ, ձգողականությունը դեռի փարաջանովյան ֆենոմենը հետզհետե ավելի են աճում: Դա են վկայում տարբեր երկրներում կազմակերպվող նրա ստեղծագործությունների ցուցահանդեսները, հրատարակված ալբոմները, մեծ արվեստագետի կյանքին նվիրված գրքերն ու հոդվածները, նրա մասին ստեղծված վավերագրական ֆիլմերը:

Փարաջանովը եւ մենք

Գիրք, որ սպասում է իր տպագրությանը

Վերջին երկու տարում նման խոշոր իրադարձություններից են 1995-ի ամռանը «Մոսկովսկայա պալիտրա» ցուցասրահում «Չորս արվեստներ» ասոցիացիայի կազմակերպած վերնիսաժը, ուր զետեղված էին Փարաջանովի Երեւանի տունբանգարանից Մոսկվա բերած մի քանի տասնյակ աշխատանքներ, եւ վերջերս Կիեւում, Դովժենկոյի անվան կինոստուդիայի տարածքում Սերգեյ Փարաջանովի հուշարձանի բացումը: Անշուշտ, գնահատելի է այս ամենը: Սակայն գոյություն ունի Փարաջանովի արվեստի բազմաբագում երկրպագուներին տակավին «չբացված» մեկ այլ ոլորտ, որի կարեւորությունը դժվար է գերագնահատել Փարաջանովի կինեմատոգրաֆը: Եվ ահա երեք տարի առաջ ճանաչված կինոգետ, արվեստագիտության թեկնածու, Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի Արվեստի ինստիտուտի առաջատար գիտաշխատող Կարեն Քալանթարը ձեռնամուխ եղավ «Ակնարկներ Սերգեյ Փարաջանովի մասին» մենագրության ստեղծմանը: Շնորհակալ եւ տարողունակ մի աշխատանք, որի արդյունքում այսօր կարող ենք ունենալ համաշխարհային կինոյի անգուգական վարպետ Սերգեյ Փարաջանովի կյանքի, գործունեության, ստեղծագործության վերծանման ստվար եւ հույժ ուշահարույց մի գիրք, որը, սակայն, ցավոք դեռեւս տպագրված չէ: Չնայած այդ հանգամանքին, անտիպ վիճակում գիրքը ձեռից ձեռք է անցել եւ Փարաջանովի երկրպագուների եւ արվեստագետ-մասնագետների կողմից միանշանակորեն արժանացել ամենաբարձր գնահատականների:

«Արդեն մի քանի տարի է, ինչ Կ. Քալանթարը զբաղված է հայ մեծ կինոռեժիսորի Սերգեյ Փարաջանովի ստեղծագործության ուսումնասիրությամբ, նշանավոր մի արվեստագետ, որ ակնառու ներդրում ունի ուրիշ ժողովուրդների կինոարվեստի զարգացման մեջ եւս: Այս ուսումնասիրության արդյունքը եղավ հեղինակի «Ակնարկներ Փարաջանովի մասին» գիրքը, որ բարձր են գնահատել բոլոր նրանք, ովքեր կարդացել են:

Կ. Քալանթարն ամբողջ գրքում զարգացնում է այն շատ կարեւոր միտքը, որ Փարաջանովի կինոնկարների գլխավոր հերոսը հենց ինքը՝ Փարաջանովն է. արվեստագետը հանդիսանալով մեջ որոնում է իր սեփական ներաշխարհում խմորվող հոգեկան աղրումների ըմբռնումը, իր սեփական գեղագիտական հուզումների արձագանքը. քանի որ այն աշխարհը, որ նա ցուցադրում է իր կինոնկարներում, արժեքավոր է ամենից առաջ գեղագիտական բովանդակությամբ, գեղագիտական աղրումներ հարուցելու հատկությամբ: Իսկ առարկայի գեղագիտական յուրացումը, արվեստագետի համոզմամբ, ոչ այլ ինչ է, քան եթե իր Փարաջանովի, բարոյական եւ փիլիսոփայական էությունը հասկանալու ամենակարճ ու ամենաստույգ ճանապարհը:

Կինոգետն իր կարեւոր խնդիրն է համարել Փարաջանովի ստեղծագործության քրիստոնեական բովանդակության բացահայտումը, մի բան, որ նա արել է լիակատար հաջողությամբ:

Հեղինակը շատ բան է ասում Փարաջանովի նաեւ անկատար մնացած մտահղացումների, ինչպես նաեւ նրա ոչ կինեմատոգրաֆիական (կերպարվեստագիտական) մեծահարուստ ստեղծագործության մասին:

Իսկ Հայաստանի կինեմատոգրաֆիստների միության նախագահ Սերգեյ Իսրայելյանի հավաստիությամբ

«Կ. Քալանթարը սկզբունքորեն մերժում է որոշ քննադատների եւ հանդիսատեսների ճիգերը գտնելու Փարաջանովի այս կամ այն «ոեբուսի» տրամաբանական բացատրությունը: Ուշադրությունը ենթագիտակցականի նկատմամբ կամ նույնիսկ դրա գերագնահատումը միանգամայն հասկանալի են ու ոչ սակավ տալիս են Փարաջանովի բազմաթիվ խորհրդանշանների եւ փոխաբերությունների, խորաթափանց, գիտականորեն փաստարկված բացատրությունները: Քննադատը մերժվում է նույնիսկ Փարաջանովի ֆիլմերի «ամենաանդաստան» ոլորտը սյուժեի մեջ, ուր մեծ ռեժիսորը, իր իսկ խոստովանությամբ, հաճախ մոլորվում էր «երեք ծառերի առանում», եւ քննադատին այստեղ եւս հաջողվում է որսալ ստեղծագործությունների բանկարժեք իմաստային, բովանդակային հատիկները:

Չեռագրում կան կատարելագործ բարմ մտքեր ու դիտարկումներ: Ասենք, «բաստեղծության» թեզիսը, որպես փարաջանովյան կերպայնության անհրաժեշտ բաղադրիչ: Կամ առարկաների սկզբունքային «անհարկիությունը» նկարչի կոլաժներում: Հակվածությունը ստատիկային երբ շարժումը վավերացվում է մի տեսակ կարծես մարելու դահիճ: Առաջին անգամ մանրակրկիտ վերլուծվել են Փարաջանովի չիրականացված մտահղացումները ու պլանները:

Գիրքը գրված է փայլուն լեզվով չնայած փաստարկման բարդությանը, շարադրված է մաքուր եւ հասկանալի է ամեն կրթված ընթերցողի:

Չեռագիրն անդաստան արժանի է հրատարակման, ընդ որում մի քանի լեզվով: Սերգեյ Փարաջանովը համայն մարդկության սեփականությունն է»:

ՍԵՐԳԵՅ ԻՍՐԱՅԵԼՅԱՆ
Հայաստանի կինեմատոգրաֆիստների միության նախագահ

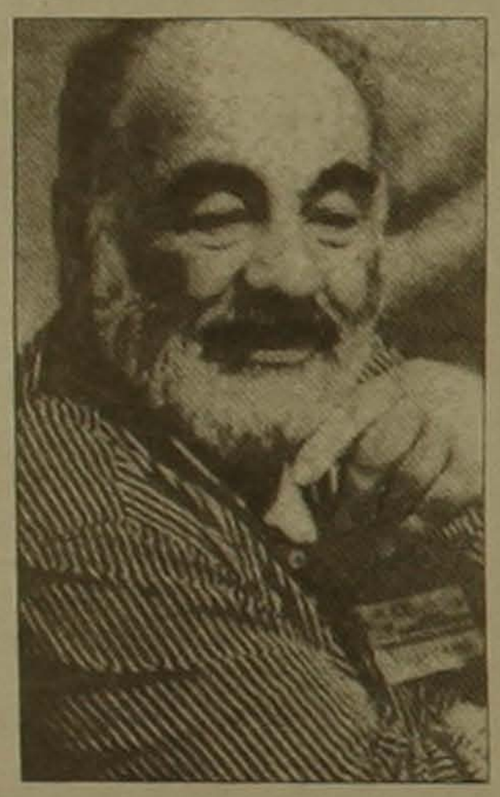

Միավասիկ, թվում է, թե առկա են բոլոր հիմքերն ու հիմնավորումները գիտակ եւ փորձառու կինոգետի Սերգեյ Փարաջանովի մասին աշխատությունը լույս ընծայելու համար: Բայց այն ցայսօր էլ անտիպ է: Դիմելով այդ հարցով հեղինակին Կարեն Քալանթարին, ստանում ենք տխուր պատասխան. «Ես հասկանում եմ, որ կարող են լինել ֆինանսական արգելքներ, բայց չէ՞ որ, ի վերջո... Փարաջանովը Փարաջանով է»:

Ծանոթանալով այս ամենին, ուզում ենք հավատալ որ հատկապես այս օրերին, երբ հայ-ռուսական փոխհարաբերությունները, երեւի թե պատմական նոր փուլ են թեւակոխում իրենց բազմաժիր դրսեւորումներով, Կ. Քալանթարի Սերգեյ Փարաջանովի մասին ռուսերեն լեզվով գրված աշխատությունը նրա հայերեն տարբերակի տպագրության խնդիրը լուծվում է ամերիկահայ մի հովանավորի կողմից ԱՄՆ-ում) ի վերջո լույս աշխարհ կգա: Անհերքելիորեն, Փարաջանովը իր եզակի տաղանդի մեջ վերազգային երեւույթ է, որի արվեստին քաջ ծանոթ էին Խորհրդային Միության բոլոր ծեգերում: Ուստի եւ, տրամաբանական է, որ նրանով հետաքրքրվող այդ տարածքի բոլոր ազգերի կինոարվեստի երկրպագուներն իրենց սեղանին ունենան գիրք Սերգեյ Փարաջանովին նվիրված: Դա, անշուշտ, նաեւ ազգային պատվախնդրության հարց է:

Ռ. Հ.

Կարեն Քալանթարի տաղանդավոր գիրքը մեր ազգային արվեստի նշանավոր վարպետներից ոնկի գեղարվեստական մեծ ժառանգության արժանի արվեստաբանական հուշարձանն է»:

ԼԵՎՈՆ ՀԱԽՎԵՐԴՅԱՆ
Արվեստի ինստիտուտի տնօրեն, բանասիրության դոկտոր, ակադեմիկոս

Սույն կարծիքին ներդաշնակ է եւ հետեւյալը.

«Կ. Քալանթարը գնելով Փարաջանովի արվեստը, չէր կարող շրջանցել հեղինակի ոչ սովորական ճակատագիրը եւ ընդհանրապես Փարաջանովի անձի առեղծվածը: Բայց ինչպե՞ս համադրել զուտ գեղագիտականը եւ դժվար իրականությունը, հրեական օրենսգրքով թելադրված ճակատագիրը: Այստեղ անշուշտ, խնդիր կա: Օգնության է հասնում ինքը ուսումնասիրության առարկան: Փարաջանովի արվեստը յուրատեսակ ռազմադաշտ է, որտեղ անհաշտ եւ անվերջանալի պայքարի մեջ են գտնվում նյութականը, մարմնականը՝ հոգեւորի, ոգու հետ: Փարաջանովը հոյակապ զգում էր նյութը, նյութի էությունը: Նա գեղանկարիչ էր նախ եւ առաջ, հիանալի ընկալում էր աշխարհի գծագիրը եւ տեսանելի չափումները: Բայց միաժամանակ շատ լավ գիտակցում էր, որ մարմնականը փխրուն է եւ անցողիկ, ուստի եւ փոխում էր համաչափությունները, «ստիպում» առարկաներն ու երեւույթները, կադրի մեջ ստանում նոր դասավորություններ, իսկ իրերը դարձնում «ավելորդ» կամ ավելի ճիշտ է ասել, «ոչ պիտանի»:

Մենագրության առանցքն է կազմում ֆիլմերի, հատկապես գլուխգործոցների «Մոռացված նախնիների ստվերներ» եւ «Նռան գույնը» ֆիլմերի վերլուծությունը: Սրանք պարզապես Կարեն Քալանթարի կինոգիտական գոհարներ են»:

ՍՈՒՐԵՆ ՀԱՍՍԻԿՅԱՆ
Հայաստանի կինոմիության կինոգետների մասնաճյուղի վարիչ, ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ, արվեստագիտության թեկնածու, պրոֆեսոր

ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹՅՈՒՆ-1700

Ռումինահայ ուխտավորների հետ

Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակին նվիրված հոբելյանական միջոցառումների շրջանակներում մայր հայրենիք Հայաստան, ժամանեց ուխտավորների սվար մի խումբ, որի կազմում էին նաեւ տասնհինգ ռումինահայեր: Սփյուռքի մեր հայրենակիցները շրջեցին Հայաստանում, եղան էջմիածնում, Սեւանում, Խոր Վիրապի վանքում, այցելեցին Մատենադարան, Հայաստանի ազգային պատկերասրահ եւ այլուր: Մայր աթոռ Սուրբ էջմիածնում նրանց ընդունեց Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Առաջինը:

Մեկնելու նախօրեին, ռումինահայ ուխտավորները հյուրընկալվեցին արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապերի եւ համագործակցության հայկական ընկերությունում: Հանդիպումը սփյուռքի մեր հայրենակիցների հետ կազմակերպել էր «Հայաստան-Ռումինիա» ընկերությունը: Միջոցառումը նպատակ ուներ ներկաներին ծանոթացնելու Ռումինիայի պատմությանը, հայ եւ ռումին ժողովուրդների առնչություններին: Երկու ժողովուրդների պատմական կապերը շատ հին են: Դրանք սկսվում են 11-րդ դարից: Հայոց տիեզերական մայրաքաղաք Անիի կործանումից հետո շատ հայեր ապաստան են գտնում Ռումինիայի հյուրընկալ երկնքի ներքո: Ռումինիայում կազմակերպվել է ստվար եւ կենսունակ հայկական գաղթօջախ, որն ակտիվորեն մասնակցել է հյուրընկալ երկրի հասարակական-քաղաքական ու մշակութային կյանքին: Երախտագետ հայերը վարձահատույց են եղել հյուրընկալության համար, մասնակցել են օսմանյան տիրապետության դեմ մղված ազատագրական պայքարին, զարգացրել են առեւտուրը, արհեստները, գիտությունը:

Վերջերս Բուխարեստում հայազգի գրող Բոգդան Կրուցը հրատարակել է «Հայ դեմքերը Ռումինիայում» աշխատությունը, ուր պատմական եւ գիտական հետազոտությունների հիման վրա թվարկվում են հայազգի գործիչների անունները, որոնք դարերի ընթացքում պայքարել են Ռումինիայի ազատագրման եւ բարգավաճման համար:

Ջերմորեն ողջունելով հյուրերին, մշակութային կապերի ընկերության համանախագահ Լավրենտի Բարսեղյանը համառոտակի անդրադարձավ հայ եւ ռումին ժողովուրդների դարավոր առնչություններին:

«Հայաստան-Ռումինիա» ընկերության նախագահ, Երեւանի Մխիթար Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանի դոցենտ Հակոբ Աբրահամյանը հանգամանալի խոսեց հայ եւ ռումին ժողովուրդների պատմության, ուխտագնացության եւ այլ հարցերի մասին:

Հյուրերին արտագին ողջունեց եւ ռումիներեն լեզվով արտասանեց Ռումինիայում ծնված ժողովրդական արտիստուհի Վարդուհի Վարդերեսյանը:

Հայրենիքում անցկացրած անմոռաց օրերի մասին խոսեցին ռումինահայ, բայց այժմ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում բնակվող, Լոս Անջելեսի «Ռաֆֆի» մշակութային կազմակերպության նախագահ Կայծակ Հովհաննիսյանը, ուխտավոր Հակոբ Անտոնյանը եւ ուրիշներ:

Ռումինահայ ուխտավորների հետ հանդիպման համերգային բաժնում երգեր ռումիներեն բարեհաճ Իրինայի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի դոցենտ Հովհաննես Դարբինյանը, նույն հաստատության ուսանողուհիներ, երգչուհի Լիլիթ Սողոմոնյանը, դաշնակահարուհի Կարինե Կարանյանը, որոնք ներկայացրին ժողովրդական եւ գուսանական ստեղծագործությունների մի փունջ:

ՀՐԱՉՅԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Հիսուն տարեկան դառնա՛նք, նոր...»

Կարծես երեկ էր, որ պետական հրատարակչության միջանցքներում հանդիպելով՝ գրչի մշակներս այն օրերի համար բնական հարց էինք ուղղում միմյանց. «Գիրդ պլանավորեցի՞ն, քանի՞ մամուլ, ո՞ր տարվա համար»:

Իսկ 1987-ին (տե՛ր իմ, ի՞նչ արագ ու խելահեղ գլորվեց հատկապես 10 տարին), երբ մտա հրատարակչության այն ժամանակվա տնօրեն Հ. Ֆելեքյանի մոտ՝ այսպես կոչված տիրաժ (կրկնակի տպաքանակ) խնդրելու «Աստղականչ» ժողովածուիս համար (40-ամյակիս էր համընկնում), հրատարակչության տնօրենը սկսեց ինձ երկարաբարակ բացատրել, թե երբ լրանա, բոլորի իմ հիսուն տարին (իմ, սերնդակիցներիս...) այդ ժամանակ էլ տիրաժ կտա մեզ: Իհարկե, մեզ փակուղու նման դեմ արվող այդ փաստարկը չէր խանգարում, որ նա հենց նո՛ւյն օրերին տիրաժ տար մեզանից էլ ջահել, առաջին գիրքը հենց իր՝ Ֆելեքյանի միջոցով նոր մեջտեղ բերած, գրական անհամեմատելիորեն համեստ շնորհի տեր մեկին (վարսավիրի...), որ գրողների միության անդամ էլ չէր... Էհ, բոստանն իրենը չէ՞ր, բակլան խաբած էր ցանում...

Այդ շուկան անցավ-գնաց՝ իմաստախոսում է ասացվածը: Դրան հաջորդած արդեն իրակա՛ն շուկան (շուկայական հարաբերություններ...) թեեւ շատ չէր տարբերվում հնից, բայց առավել դաժան էր... Անկախության այս տարիներին պետական միջոցառումներից դժվարությա՞մբ հատկացված, գրահրատարակչական գործին տրամադրված սո՛ւղ, շա՛տ սուղ մամուլներն ու գումարները, ջունգլիի երիցս անիծյալ օրենքով, բաժան-բաժան եղան կառավարությանը մերձ գրական ընկերախմբերի միջեւ: Տպագրված 8–10 մամուլանոց այսինչ ժողովածուն (չափածո), օրինակ, արդարացի բաշխման դեպքում պիտի բաժանվեր 3-ական մամուլից բաղկացած 3 ժողովածուների, կամ էլ՝ 2-ական մամուլից կազմված 5 գրքերի վրա... Այսպե՛ս եւ ա՛յս ոգով պիտի արվեր, քանի որ սա էլ Հոգեւո՛ր հացն է, նյութականից ո՞չ պակաս կարեւոր... Բայց...

Այս շուկան էլ անցավ-գնաց: Պետական ֆինանսավորումն առհասարակ դադարեցվեց եւ գիրք տպագրելու հարցը լրի՛վ մնաց բախտ մորուքի՝ քամուց փոռացող փեշերից կախված...

Պիտի հովանավոր գտնենք, հավանաբար, որ բարեհաճի մեզ համար (գրականության ճակատագրի համար) գոհաբերել, նվիրել 1000-ից ավելի դոլար (1 գիրքն այդքան ծախսեր է նստում մոտավորապես): Հովանավո՛ր պիտի գտնենք, ուրեմն՝ վասն փողի ու շահի համատարա՛ծ ուրացումների այս ժամանակներում...

Եվ այս պղտո՛ր ջրերում նոր մի ծաղկումով ասպարեզ է իջել Աբիսողոմ աղա՛ն (հուր-հավիտյան օրհնյա՛լ լինես Հակո՛բ Պարոնյան). իր իգական եւ արական տարբերակներով. մի կաթ դոլար մեջտեղ դնողը դառնում է գրքի հեղինակ: Բայց՝ գրքի՞ որ... Չէ, ի վերջո վերեւն ասված կա, գրքի տեսքով, սակայն... գիրք չի՛ լինում, չէ՛... Դրանք, ինչպես արդեն ասել եմ մի անգամ, մեռած ծնունդներ են...

Այնպես որ...

Չեմ հասկանում, չէ (քանի ապրո՛ւմ ես, պիտի հուսա՛ս), բայց էլի ու էլի Անդրեսենի հայտնի հեքիաթի տողերն են միտս գալիս.

...Ա՜հ, սիրելի իմ Ավգուստին,
Ամեն ինչ անցավ, ամեն ինչ անցավ...

ԱՆԱՀԻՏ ՊԱՐՍԱՄՅԱՆ

ՖՈՒՏԲՈԼ

Տաք աշուն է սպասվում եվրոպական խաղադաշտերում

Աշունը բուռն շրջան է եվրոպական ֆուտբոլում: Արդեն մեկնարկել են մի շարք առաջատար երկրների ազգային առաջնությունները: Սարերի ետևում չեն նաեւ եվրագավաթների հիմնական փուլի հանդիպումները, որոնց անհամբերությամբ են սպասում ֆուտբոլասերները: Մարզասերները տեղյակ են, որ այս մրցումներում Գավաթակիրների գավաթի խաղարկության 1/16 եզրափակիչում մեր հանրապետության պայքարը շարունակող միակ թիմի «Արարատի» մրցակիցն է լինելու Դանիայի «Կոպենհագենը»: Ներկայացնում ենք բոլոր մրցաշարերի վիճակահանության արդյունքները:

Չեմպիոնների լիգա

A խումբ. «Բորուսիա» (Դորտմունդ, Գերմանիա), «Սպարտա» (Չեխիա), «Պարմա» (Իտալիա), «Գալաթասարայ» (Թուրքիա):

17 սեպտեմբերի «Սպարտա»-«Պարմա», «Գալաթասարայ»-«Բորուսիա»:

1 հոկտեմբերի «Բորուսիա»-«Սպարտա», «Պարմա»-«Գալաթասարայ»:

22 հոկտեմբերի «Պարմա»-«Բորուսիա», «Սպարտա»-«Գալաթասարայ»:

5 նոյեմբերի «Բորուսիա»-«Պարմա», «Գալաթասարայ»-«Սպարտա»:

26 նոյեմբերի «Պարմա»-«Սպարտա», «Բորուսիա»-«Գալաթասարայ»:

10 դեկտեմբերի «Սպարտա»-«Բորուսիա», «Գալաթասարայ»-«Պարմա»:

B խումբ. «Ֆեյենորդ» (Հոլանդիա), «Կոպենհագեն» (Սլովակիա), «Մանչեսթր Յունայթեդ» (Անգլիա), «Յուվենտուս» (Իտալիա):

17 սեպտեմբերի «Կոպենհագեն»-«Մանչեսթր», «Յուվենտուս»-«Ֆեյենորդ»:

1 հոկտեմբերի «Ֆեյենորդ»-«Կոպենհագեն», «Մանչեսթր»-«Յուվենտուս»:

22 հոկտեմբերի «Մանչեսթր»-«Ֆեյենորդ», «Կոպենհագեն»-«Յուվենտուս»:

5 նոյեմբերի «Ֆեյենորդ»-«Մանչեսթր», «Յուվենտուս»-«Կոպենհագեն»:

26 նոյեմբերի «Մանչեսթր»-«Կոպենհագեն», «Ֆեյենորդ»-«Յուվենտուս»:

10 դեկտեմբերի «Կոպենհագեն»-«Ֆեյենորդ», «Յուվենտուս»-«Մանչեսթր»:

C խումբ. «Բարսելոնա» (Իսպանիա), ՊԱՎ «Էյնդհովեն» (Հոլանդիա), «Դինամո» (Կիեւ, Ուկրաինա), «Նյուքասլ Յունայթեդ» (Անգլիա):

17 սեպտեմբերի «Էյնդհովեն»-«Դինամո», «Նյուքասլ»-«Բարսելոնա»:

1 հոկտեմբերի «Բարսելոնա»-«Էյնդհովեն», «Դինամո»-«Նյուքասլ»:

22 հոկտեմբերի «Դինամո»-«Բարսելոնա», «Էյնդհովեն»-«Նյուքասլ»:

5 նոյեմբերի «Բարսելոնա»-«Դինամո», «Նյուքասլ»-«Էյնդհովեն»:

26 նոյեմբերի «Դինամո»-«Էյնդհովեն», «Բարսելոնա»-«Նյուքասլ»:

10 դեկտեմբերի «Էյնդհովեն»-«Բարսելոնա», «Նյուքասլ»-«Դինամո»:

D խումբ. «Պորտո» (Պորտուգալիա), «Ռեալ» (Իսպանիա), «Ռոսենբորգ» (Նորվեգիա), «Օլիմպիակոս» (Հունաստան):

17 սեպտեմբերի «Ռեալ»-«Ռոսենբորգ», «Օլիմպիակոս»-«Պորտո»:

1 հոկտեմբերի «Պորտո»-«Ռեալ», «Ռոսենբորգ»-«Օլիմպիակոս»:

22 հոկտեմբերի «Ռոսենբորգ»-«Պորտո», «Ռեալ»-«Օլիմպիակոս»:

5 նոյեմբերի «Պորտո»-«Ռոսենբորգ», «Օլիմպիակոս»-«Ռեալ»:

26 նոյեմբերի «Ռոսենբորգ»-«Ռեալ», «Պորտո»-«Օլիմպիակոս»:

10 դեկտեմբերի «Ռեալ»-«Պորտո», «Օլիմպիակոս»-«Ռոսենբորգ»:

E խումբ. «Գյոթեբորգ» (Շվեդիա), «Բավարիա» (Գերմանիա), «Բեշիքթաշ» (Թուրքիա), «Պարի Սեն Ժերմեն» (Ֆրանսիա):

17 սեպտեմբերի «Բավարիա»-«Բեշիքթաշ», «ՊՍԺ»-«Գյոթեբորգ»:

1 հոկտեմբերի «Գյոթեբորգ»-«Բավարիա», «Բեշիքթաշ»-«ՊՍԺ»:

22 հոկտեմբերի «Բեշիքթաշ»-«Գյոթեբորգ», «Բավարիա»-«ՊՍԺ»:

5 նոյեմբերի «Գյոթեբորգ»-«Բեշիքթաշ», «ՊՍԺ»-«Բավարիա»:

26 նոյեմբերի «Բեշիքթաշ»-«Բավարիա», «Գյոթեբորգ»-«ՊՍԺ»:

10 դեկտեմբերի «Բավարիա»-«Գյոթեբորգ», «ՊՍԺ»-«Բեշիքթաշ»:

F խումբ. «Լիեռ» (Բելգիա), «Սպորտինգ» (Պորտուգալիա), «Մոնակո» (Ֆրանսիա), «Բայեր» (Գերմանիա):

17 սեպտեմբերի «Սպորտինգ»-«Մոնակո», «Բայեր»-«Լիեռ»:

1 հոկտեմբերի «Լիեռ»-«Սպորտինգ», «Մոնակո»-«Բայեր»:

22 հոկտեմբերի «Մոնակո»-«Լիեռ», «Սպորտինգ»-«Բայեր»:

5 նոյեմբերի «Լիեռ»-«Մոնակո», «Բայեր»-«Սպորտինգ»:

26 նոյեմբերի «Մոնակո»-«Սպորտինգ», «Լիեռ»-«Բայեր»:

10 դեկտեմբերի «Սպորտինգ»-«Լիեռ», «Բայեր»-«Մոնակո»:

Գավաթակիրների գավաթ

1/16 եզրափակիչ

«Կոպենհագեն» (Դանիա)-«Արարատ» (Հայաստան)

«Բելշինա» (Բելառուս)-«Լոկոմոտիվ» (Ռուսաստան)

«Բոավիստա» (Պորտուգալիա)-«Շախտյոր» (Ուկրաինա)

ԱԵԿ (Հունաստան)-«Դինաբուրգ» (Լատվիա)

«Քոջաելիսպոր» (Թուրքիա)-«Նացիոնալ» (Ռումինիա)

«Աղոել» (Կիպրոս)-«Շտուտ» (Ավստրիա)

«Շտուտգարտ» (Գերմանիա)-«Վեստմաննաեյար» (Իսլանդիա)

«Էկերեն» (Բելգիա)-«Ցվենա զվեզդա» (Հարավսլավիա)

ԱԻԿ (Շվեդիա)-«Պրիմորիե» (Սլովենիա)

«Սլավիա» (Չեխիա)-«Լյուցերն» (Շվեյցարիա)

«Հապոել» (Իսրայել)-«Ռոդա» (Հոլանդիա)

«Զագրեբ» (Խորվաթիա)-«Տրոմսե» (Նորվեգիա)

«Չելսի» (Անգլիա)-«Սլովան» (Սլովակիա)

«Նիցցա» (Ֆրանսիա)-«Քիլմառնոկ» (Շոտլանդիա)

«Բեսիս» (Իսպանիա)-«Վաշուաշ» (Հունգարիա)

«Վիչենցա» (Իտալիա)-«Լեգիա» (Լեհաստան)

Խաղերը կանցկացվեն սեպտեմբերի 18-ին եւ հոկտեմբերի 2-ին:

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթ

1/32 եզրափակիչ

«Սյոն» (Շվեյցարիա)-«Սպարտակ» (Ռուսաստան)

ՄՏԿ (Հունգարիա)-«Ալանիա» (Ռուսաստան)

«Ռոսենբորգ» (Ռուսաստան)-«Էրեբրու» (Շվեդիա)

ՄՊԿՑ (Բելառուս)-«Դինամո» (Թբիլիսի, Վրաստան)

«Վալլադոլիդ» (Իսպանիա)-«Սկոնտո» (Լատվիա)

«Լա Կորունիա» (Իսպանիա)-«Օսեր» (Ֆրանսիա)

«Կազինո» (Ավստրիա)-«Անդերլեխտ»(Բելգիա)

ՊԱՕԿ (Հունաստան)-«Արսենալ» (Անգլիա)

«Վիձեն» (Լեհաստան)-«Ուդինեզե» (Իտալիա)

«Այաքս» (Հոլանդիա)-«Մարիբոր» (Սլովենիա)

«Լիոն» (Ֆրանսիա)-«Բրոնդբյու» (Դանիա)

«Գիմարաես» (Պորտուգալիա)-«Լացիո» (Իտալիա)

«Ստրասբուր» (Ֆրանսիա)-«Գլազգո Ռեյնջերս» (Շոտլանդիա)

«Շալկե-04» (Գերմանիա)-«Հայդուկ» (Խորվաթիա)

«Բաստիա» (Ֆրանսիա)-«Բենֆիկա» (Պորտուգալիա)

«Ֆերենցվարոշ» (Հունգարիա)-ՕՖԻ (Հունաստան)

«Սամպդորիա» (Իտալիա)-«Ատլետիկո» (Իսպանիա)

«Բորդո» (Ֆրանսիա)-«Աստոն Վիլա» (Անգլիա)

«Ստյուա» (Ռումինիա)-«Ֆեներբախչե» (Թուրքիա)

«Ջազ» (Ֆինլանդիա)-«Մյունխեն-1860» (Գերմանիա)

«Տրաբզոնսպոր» (Թուրքիա)-«Բոխում» (Գերմանիա)

«Կրասնոդար» (Խորվաթիա)-«Գրասհոպեր» (Շվեյցարիա)

«Վիտես» (Հոլանդիա)-«Բրագա» (Պորտուգալիա)

«Ռապիդ» (Ավստրիա)-«Հապոել» (Իսրայել)

«Ինտեր» (Իտալիա)-«Քասամֆս» (Շվեյցարիա)

«Սելտիկ» (Շոտլանդիա)-«Լիվերփուլ» (Անգլիա)

«Մուսկրոն» (Բելգիա)-«Մեց» (Ֆրանսիա)

«Տվենտե» (Հոլանդիա)-«Լիլեստրեմ» (Նորվեգիա)

«Բեյթար» (Իսրայել)-«Բրյուգե» (Բելգիա)

«Ատլետիկո» (Իսպանիա)-«Լեսթեր» (Անգլիա)

«Օրխուս» (Դանիա)-«Նանս» (Ֆրանսիա)

«Կայսերուտ» (Գերմանիա)-«Անորտոսիս» (Կիպրոս).

Հանդիպումները կկայանան սեպտեմբերի 16-ին եւ 30-ին:

Ինտերտոտոյի գավաթ

Ինչպես եւ սպասվում էր, ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության ուղեգրեր նվաճեցին ֆրանսիական 3 թիմեր:

«Օսեր» (Ֆրանսիա)-«Գուլսբորգ» (Գերմանիա) 2-0, 0-0

«Բաստիա» (Ֆրանսիա)-«Հալմստադ» (Շվեդիա) 1-1, 1-0

«Լիոն» (Ֆրանսիա)-«Մոնպելյե» (Ֆրանսիա) 3-2, 1-0

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Հոկեյ. 25 տարի անց

Լրացավ Խորհրդային Միության եւ Կանադայի հոկեյի հավաքականների պատմական դիմակայության 25 տարին: Այն տարիներին ռուսների եւ կանադական արհեսավարժների մրցամարտերը սոսկ մարզական իրադարձություն չէին, այլ սառը պատերազմի ընթացքի յուրօրինակ ձեւ: Թեեւ, տրիբունաներում հավաքված եւ հաճախ հիստերիայի մեջ ընկնող մարզասերներին երեւի թե խաղականությունը քիչ էր հետաքրքրում: Նրանք Մոսկվայի եւ Մոնրեալի մարզադալաստեր էին ցանում ականատես լինելու ֆանտաստիկ տեսարանների: Եվ այդ ժամանակ նրանց կրքերի շիկացումը հասնում էր գագաթնակետին: Նրանց կուռքերը դեռ երիտասարդ էին ու պայքարելիս չէին մտածում, որ NHL-ի եւ ԽՍՀՄ հավաքականների հանդիպումների առաջին գերշարքը կմտնի համաշխարհային հոկեյի պատմություն, որպես դասական՝ խաղացողների անգերազանցելի վարպետությամբ եւ խաղերի շուրջ այն մթնոլորտով, երբ աշխարհի շատ երկրներում մարդիկ երեկոյան անհամբեր նստում էին հեռուստացույցի առջեւ, սպասելով միակ նորությանը՝ հոկեյի երկու գերթիմերի սառցային մրցամարտի արդյունքին: Թերեւս հոկեյի սիրահարները երբեք չեն մոռանա Քենդերսոնի կայծակնային անցումները, անսպառ էներգիայով լի Խրոպովսկին, Պետրովի եւ Միխայլովի դիպուկ հարվածները: Այս ամենն արդեն պատմություն է: Ու թեեւ առաջին գերշարքի ընդհանուր արդյունքն անդրսկիանոսյան հոկեյիստների օգտին էր՝ վերջին հանդիպումը Մոսկվայում ԽՍՀՄ հավաքականը տանուլ տվեց, բայց հենց այդ ժամանակ պարզ դարձավ, որ ժխտվեց այն ախտիմը, թե կանադական «պրոֆիները» ուժեղագույնն են աշխարհում: Արդեն կանադացի տղաներն էին նրագում նմանվել Տրետյակին, Խառլամովին, Յակուշեւին ի դեմ, վերջինս միակն էր, որ 4 անգամ լավագույնը ճանաչվեց այդ հանդիպումներում...

Փոխվել են ժամանակները: Այսօր արդեն դադարել է սառը պատերազմը, գոյություն չունի նաեւ ԽՍՀՄ-ը: Թե կանադական, թե ռուսական հոկեյն էլ զիջել են դիրքերը: Ռուսաստանում մարզածեւն ընդհանրապես խոր ճգնաժամում է, թեեւ բուն NHL-ում արդեն տոն են տալիս... ռուսերը: Իսկ հավաքականների մակարդակով առաջատար դիրքեր են զբաղեցնում սկանդինավյան թիմերը՝ Ֆինլանդիա, Շվեդիա: Բնականաբար փոխվել է նաեւ խաղաոճը: Նախկին կոմբինացիոն ոճին փոխարինման է եկել ուժայինը: Այս առթիվ էլ տարբեր են կարծիքները: Ոմանք գտնում են, որ հոկեյը կորցրել է դիտարժանությունը, նրանց հակառակորդներն էլ բնականաբար այլ տեսակետ են պնդում: Ո՞րն է ճիշտը, կդատի ժամանակը: Չէ՞ որ հոկեյը մնում է միլիոնավոր մարդկանց սիրած խաղը: Սակայն, անկախ ժամանակի վծոից, 70-ականների ռուս-արեւմտյան հավաքարտությունը հոկեյի բեմադրարարակներում իր ուրույն տեղը կգրավի մարզածեւի պատմության դասագրքում:

ԼՈՒՐԵՐ

Երկու «Կ»-երն անբաժան են

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդագրության համաձայն, ՖԻԴԵ-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոն Անատոլի Կարպովը եւ արհեսավարժ շախմատային ասոցիացիայի գծով աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովը հոկտեմբերի 21-ին մրցամարտ կանցկացնեն, որի հաղթողը կվաստակի ավելի քան 1,5 միլիոն դոլար:

Հոլանդացիները երախտապարտ են Բոսմանին

Հոլանդիայի ֆուտբոլի հավաքականը նյութական օգնություն ցուցաբերեց բելգիացի ֆուտբոլիստ Ժան-Մարկ Բոսմանին: Այս գործողությունը երախտագիտության նշան էր նրա ներդրմանը խաղացողների տեղափոխման համակարգի բարեփոխումներում: Բոսմանին 70 հազար դոլար գումարով չեկ է դուրս գրվել:

... իսկ գնդակը գտնվեց

ԱՄՆ-ում բեյսբոլի հանդիպումներից մեկի ընթացքում մարզասերներից մեկը, երազելով որսալ գնդակը եւ տուն տանել անվճար, բայց պատվավոր այդ մրցանակը, չհաջողվեց թռիչքը եւ ընկավ տրիբունայից: Սուր զգացումների սիրահարը չդուժեց եւ նույնիսկ գնդակը գտավ վայրէջքի վայրից ոչ հեռու: Հաշվարկված է, որ յուրաքանչյուր մրցման ժամանակ ծագում են միջին հաշվով 2-4 ոչ սպանդարս պահեր:

Հոբելյանը կնշվի նաեւ մարզական միջոցառումներով

Երեկ Մոսկվայում մեկնարկեց բասկետբոլի հեղինակավոր միջազգային մրցաշար, նվիրված խաղաի հիմնադրման 850-ամյակին: Մրցաստարեզ դուրս եկան տեղի բանակային գուլիվերները, ինչպես նաեւ Թել Ավիվի «Մաքաբի», Զագրեբի «Ցիբոնա» եւ հունական ՊԱՕԿ ակումբների բասկետբոլիստները: Բոլոր հանդիպումներն էլ անցկացվելու են ԲԿՄՍ ունիվերսալ մարզահամալիրում:

Սրանով չեն սահմանափակվում Ռուսաստանի մայրաքաղաքի հոբելյանին նվիրված մարզական միջոցառումները: Այս օրերին, մերձմոսկովյան Նախաբինոյում են հավաքվել Եվրոպայի 21 երկրների 122 գոլֆիստներ, որոնք կմասնակցեն «Սովերեն ռաշն օփեն» մրցաշարին: Սուզաստեսն անցկացվում է եվրոպական Շելենջ տուրի շրջանակում: Առաջին մրցանակը 23 հազար դոլար է, իսկ ընդամենը խաղարկվում է 140 հազար: Արհեսավարժները արդեն ընդգծել են տեղական դաշտերի լավ որակը: Ի դեմ, Ռուսաստանը վերջերս ընդգրկվել է արհեսավարժ գոլֆի ասոցիացիայում: Իսկ այս մրցումների մասնակիցների թվում են նաեւ ռուս հեռանկարային գոլֆիստներ, որոնք, մասնագետների կարծիքով, լավ հնարավորություններ ունեն: Նշենք, որ հաղթողը կմասնակցի եվրոպական հեղինակավոր մրցաշարերի: Մրցումները կավարտվեն սեպտեմբերի 7-ին:

ԱԶԳ

Օրվա հեռախոսով

ՍՈՒՐ ԳՐՔՈՎ

ՀԲ-ն 1,5 մլն դոլար է հատկացրել Ադրբեջանի հիշողությունը վերականգնելու համար: ՀԲ՞

Օրերս Բաքվի Ans-press գործակալությունը մի չնաշխարհիկ լուր է տարածել: Համաշխարհային բանկը 1,5 մլն դոլար է հատկացրել Ադրբեջանին իբրեւ կանխավճար 25 մլն դոլար վարկից. որ նախատեսված է գրավյալ տարածքների վերականգնման նախագծի երկրորդ փուլի իրականացման համար:

Էդ մարդիկ հո լուսնից չեն իջել՝ կմտածի խելքը գլխին մարդը: Գրավված տարածքը վերականգնելու համար երեւի նախ եւ առաջ հեռացրվել է ղեմ: Գուցե կարելի է հասկանալ ՀԲ-ին. որ. թեեւ լուսնից չի իջել, բայց բավականին հեռու է տարածաշրջանից: Բայց ահա ինչպես հասկանալ ադրբեջանցիներին. որ իրենց կտրված ոտի ցավը, եթե արդեն չեն էլ զգում. սրա. համենայն դեպս. վերջույթի բացակայությունը ղեմի նկատեն: Մինչդեռ նրանք աբսուրդի են հասցնում ՀԲ-ի նախաձեռնած գավեշը: Փոխվարչապետ Աբիդ Շարիֆովը. խոսելով վարկի մասին. նշել է. որ ստացված կանխավճարը կօգտագործվի առաջին հերթին Աղդամում վերականգնողական աշխատանքներ կատարելու նպատակով: Ու ճշտել է ժամկետը՝ 1998 թվականի հունվար:

Երազախաբությունը. ինչպես հայտնի է. հաճուկ է լինում դպատանիներին. բայց արի ու տես. որ Հեյդար բաբայի մեջ սկսել է զառամյալ տարիքում: Ճիշտ է. ասում են. նա հիմա երկրորդ ջահելությունն է ապրում. բայց դա էլ աղդարացում չէ. Թաեի որ եթե դպատանու երազախոսությունից ինքն է տաժում. ապա դա դեպքական այրի հաճախակի երազախաբությունից կարող է ժողովուրդը սեւեջանալ:

Կատարվածն այնքան անհեթեթ է. որ սկսում ես մտածել՝ իսկ գուցե մե՞նք ճիշտ չենք հասկացել: Հազարում մի կասկած է մտնում մեջդ: Զորոհնակ. իսկ գուցե վարկը տրամադրվել է Ադրբեջանի կողմից գրավված տարածքները վերականգնելու համար: Մասնավորապես Շահումյանի ամբողջ շրջանն ու Մարտակերտի շրջանի վերին գոտին շենացնելու համար: Եթե այդպես է. ուրեմն ՀԲ-ից դպահանջենք. որ մեզ էլ օգնի մեր գրաված տարածքները տեսի բերելու համար:

Չէ. այսպես Շարիֆովը խոսում է Աղդամի վերականգնման մասին: Ուրեմն խոսքը մեր ձեռքի տակ գտնվող հողերի մասին է: Բայց այդ դեպքում վարկն ինչո՞ւ են ադրբեջանցիներին տալիս: Մի՞թե տրամաբանական չէր լինի. եթե մեզ տրամադրեին այդ գումարը: Այնպես շենացնենք. որ բոմբերը կալ տան: Կասենք ուզում ենք վերցրածը վերադարձնել իր կուսական տեսքով: Չէ. չեն հավատա. որովհետեւ վստահություն չկա էս աշխարհում:

Լավ. բա Ադրբեջանն այսօր ի՞նչ ղեսի անի այդ վարկը: Հո նստած չի՞ սպասելու. թե երբ Բեռի Սեմը այդ հողերը կվերադարձնի իրեն. որ ինքը նրա իսկ փողերով վերականգնի: Մի բան ղեսի անի. չէ՞: Կուտի. ինարկե: Ա՛յ ինչ բան ուրեմն մեր բարեկամ ՀԲ-ն վճռատեղ մեր փոխարեն վճռել է տարածքների առժեքը Դերախտամոնեռս մեկ-մեկ էլ դեռ բողոքում ենք «ախպոր տղա» ՀԲ-ից՝ եւ ասել ադրբեջանցիներին՝ առեք ձեր փողերը եւ մեր բարեկամ հայերի հոգին հանգիստ թողեք: Տե՛ս. ինչեր են կատարվում:

Բայց ինձ թվում է. թե Ադրբեջանն այդ փողերի մի մասը կօգտագործի նաեւ համաժողովրդական երազախաբություն իրականացնելու համար: Ինչ փույթ. թե դրանից հետո ինչ կկատարվի կատղիականի ջրերի հետ: Արցախում նախագահական ընտրություններն ադրբեջանցիները շոու են համարում: Բայց երբ մեր շոուն կոնկրետ ժամանակ ու անցկացման տարածք ունի. ապա իրենցը՝ դրանց բացակայության դպատճառով ղեսի միստերիա անվանվի:

Ադրբեջանի այս խղճուկ կեցվածքն ինձ հիշեցրեց մի անեկդոտ: Մարդու կինը մահացել է: Թաղման օրը հարազատները ոռնում. բայց չեն գտնում այդ մարդուն: Ի վերջո երկար ոռնումներից հետո նրան հայտնաբերում են սիրունիկ հարեւանուհու գրկում:

– Այ մարդ. բա սա անելո՞ւ բան է. որ դու անում ես: Ի՞նչ ունես ուրիշի տանը. ուրիշի կնոջ հետ: Էն էլ որ կնոջ թաղման օրը:

– Էհ.–ծանր հոգոց է հանում խեղճը.–էս վիշտը հիշողություն չթողեց:

Նույն վիճակում ադրբեջանցիներն են: Հա. էդ վշտին դիմանալը հեշտ չէ: Հիշողությունն էլ կիսաբարվի. մի բան էլ ավելի:

ԳԵՂԱՄ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Կոմորյան կղզիներում դպատերազմ

3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, RFI: Կոմորյան կղզիներ դաշնային իրավական հանրաքվեի կասավարական զորքերն այսօր լուսաբացին դուրս եկան արշիպելագի կղզիներից մեկի՝ Անժուանի ափ, որի բնակչությունն օգոստոսի 3-ին հռչակել էր անկախություն: Ֆրանսերեն գործակալության տվյալների համաձայն՝ այդ գործողությանը մասնակցել են 200–300 զինվորականներ: Դաշնային իրավական հանրաքվեի նախագահի ներկայացուցիչը հաստատեց դեսանային ուժերի ափ դուրս գալը ընդգծելով, որ տվյալ գործողությունը Անժուան կղզում ղեմ է վերականգնի նորմալ, հանրապետական կարգը: Անժուան կղզու խնդրի ուժային լուծումը տեղի ունեցավ անջատողականների եւ կենտրոնական իշխանության միջեւ ընթացող խաղաղ բանակցությունների խափանումից հետո, չնայած որ այդ բանակցություններին ակտիվորեն աջակցում էին Ֆրանսիան եւ Աֆրիկյան միության կազմակերպությունը: Դաշնային իրավական հանրաքվեի կազմի մեջ մտնող Կոմորյան կղզիներում ծագած հակամարտությունը կարգավորելու Փարիզի աջակցությունը բացատրվում է ոչ միայն այն դպատճառով, որ արշիպելագի կղզիներից մեկը՝ Մայոտա կղզին Ֆրանսիայի տարածային միավորն է, այլ նաեւ այն հանգամանքով, որ Անժուանի, ինչպես նաեւ Մոհելի կղզու անջատողականները կոչ են արել Փարիզին ընդգրկել իրենց Ֆրանսիայի կազմում: Ըստ վերջին տեղեկությունների, անջատողականները զինված դիմադրություն են ցուցաբերել Անժուան ուղարկված զինվորականներին:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀՐ. ՂԱՓԼԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԴՐԱՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

30-ՐԴ ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ ԹԱՏԵՐԱՇՐՋԱՆԻ ԲԱՑՈՒՄԸ

ՆՈՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐ

Սեպտեմբեր

13-ին եւ 28-ին

Վիլյամ Շեքսպիր

«Ռոմեո եւ Ջուլիետ»

(ողբերգություն 2 գործողությամբ)

14-ին եւ 20-ին

Նորայր Ադալյան

«Կինը եւ տղամարդը»

(դիպես 2 գործողությամբ)

Ներկայացումների սկիզբը ժ. 17-ին:

Տոմսերը վաճառվում են:

Թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ ՍՐՄԵՆ ԽԱՆԴԻԿՅԱՆ

Ուզո՞ւմ եք լինել բարեկազմ, գեղեցիկ, առողջ:

Զանգահարեք մեզ (հաշի նվազեցում եւ ավելացում):

Տեղեկատու հեռախոս՝ 22-04-90, ժ. 9-11-ը եւ 20-23-ը:

Կխնամեմ

Երեխա, 10 ամսականից բարձր հասակի:

Զանգահարել 248856, 553701:

Շտապ գնում եմ

2 սենյականոց բնակարան խաղաղի ծայրամասերում:

Զանգահարել՝ 224268, 230402

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Աջանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:

Զանգահարել՝ 27 22 57 ժամը՝ 10-16, 58 33 26 ժամը՝ 18-23

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 15-Ը ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ՆՈՐ ՎԵՐՋՆԱԺԱՄԿԵՏ

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ ԿՈՉՈՒՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանը կրկին դիմումներ է ընդունում մագիստրոսի աստիճան շնորհող համեմատական եւ միջազգային առեւտրային իրավունքի երկամյա ծրագրի համար: Լիցենզավորված ոչ պետական բուհերի շրջանավարտները կարող են դիմել պայմանականորեն. պայմանները ձեռք բերելու համար խնդրվում է դիմել ՀԱՀ-ի ընդունելության գրասենյակ:

Ծրագիրը համեմատական սկզբունքով կուսումնասիրի եվրոպական դաղաքացիական իրավունքի եւ անգլո-ամերիկյան իրավունքի համակարգերի իրավական ավանդույթները եւ կունենա երկու ուղղվածություն: Համեմատական սահմանադրական իրավունքի առարկաները կընդգրկեն սահմանադրականության, իրավական կանոնակարգման, օրենսդրական նախագծման, հասարակության եւ անհատի իրավունքների հիմնահարցերը, ինչպես նաեւ միջազգային համաձայնագրերին եւ պայմանագրերին վերաբերող խնդիրների ուսումնասիրությունը: Միջազգային գործարարության իրավունքի շրջանակներում կուսումնասիրվեն շուկայական տնտեսության, միջազգային հանրային իրավունքի եւ միջազգային գործարքների հիմնական դրույթները, պայմանագրային հարաբերությունները, միջազգային ապրանքային առեւտուրը, միջազգային ֆինանսական իրավունքը եւ վեճերի լուծման մեթոդները: Համեմատական եւ միջազգային առեւտրային իրավունք ծրագրի հիմնական նպատակն է հնարավորություն տալ ուսանողներին օժանդակելու իրենց երկրի ա) քաղաքականության մշակման եւ օրենսդրական գործընթացների եւ բ) զարգացող շուկայական տնտեսության իրավական հիմքերի ստեղծմանը:

Դիմորդները պետք է ունենան իրավաբանական բարձրագույն կրթություն եւ անգլերեն լեզվի մասնակի իմացություն: Դիմորդները պետք է ներկայացնեն դիպլոմ եւ ներդիր իրենց պատճեններով. երեք երաշխավորագիր-նամակ. լրացնեն դիմում եւ ֆինանսական հնարավորությունների մասին տեղեկանք:

Փաստաթղթերի ընդունման կանխավճարը կազմում է ԱՄՆ 10 դոլարին համարժեք դրամ. որը պետք է մուծել փաստաթղթերը հանձնելիս: 1997 թ. սեպտեմբերի 15-ը փաստաթղթերի ընդունման վերջնաժամկետն է:

Բոլոր դիմորդները 1997 թ. սեպտեմբերի 17-ին կհանձնեն անգլերեն լեզվի իմացությունը գնահատող քննություն (բացառությամբ այն դիմորդների, ովքեր վերջերս TOEFL քննությունից ստացել են 550 եւ ավելի միավոր): Առաջին փուլով անցած այն դիմորդները, որոնք չեն բավարարի անգլերեն լեզվի իմացության պահանջված մակարդակը, կմասնակցեն 1997 թ. հոկտեմբերից մինչեւ 1998 թ. ապրիլի վերջը ՀԱՀ-ում անցկացվող անգլերեն լեզվի առագացված ծրագրին: Անգլերեն լեզվի առագացված ծրագրի ուսման վարձը կազմում է ԱՄՆ 300 դոլարին համարժեք դրամ: Նախնական ծրագիր ընդունվելը 1997 թ. սեպտեմբերին, դիմորդների հետ հարցազրույցներ կանցկացվեն:

Հիմնական ծրագրում վերջնական ընդունելությունը կկատարվի դիպլոմի ներդիրի միջին ցուցանիշի եւ նախապատարաստական փուլում ցուցաբերած առաջադիմության հիման վրա: Հիմնական ծրագիր ընդունված բոլոր ուսանողները պետք է ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության հետ ստորագրեն ավարտելուց հետո 3 տարի Հայաստանում մնալու եւ աշխատելու մասին պայմանագիր:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող եք դիմել ՀԱՀ-ի Ընդունելության գրասենյակ՝ Հասցեն՝ Մարշալ Բաղրամյան 40, առաջին հարկ, 19 սենյակ, հեռախոս՝ 27-16-29:

ՀԱՀ-ը ռասայական, կրոնական, սեռային կամ ազգային խտրականություն չի ճանաչում

«ԱՅԱՔՍ» ՖԻՐՄԱՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է ՏՈՒՐԻՍՏԱԿԱՆ ՈՒՂԵՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Սեպտեմբերի 25-ից հոկտեմբերի 9-ը

ՖՐԱՆՍԻԱ ԵՎ ԻՍՊԱՆԻԱ

Երեւան-Փարիզ-Երեւան ուղիղ չվերթով

- Տեղավորումը՝ 3 եւ 4 աստղանի հյուրանոցներում
- Էքսկուրսիոն ծրագիր Փարիզում եւ Բարսելոնում

Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ սեպտեմբերի 8-ը

Հոկտեմբերի 13–20-ը

ԵԳԻՊՏՈՍ

- Լուկսոր՝ 2 գիշեր, հարուստ էքսկուրսիոն ծրագիր
- Խուրգադա՝ 5 գիշեր, հանգիստ՝ Կարմիր ծովի ափին
- Տեղավորումը՝ 5 աստղանի շքեղ հյուրանոցներում
- Սնունդը՝ օրը 2 անգամ (նախաճաշ, ընթրիք)

Կունկնդրեք «Միդա» օպերան Խուստեղուսս թագուհու տաճարի առջեւ, համաշխարհային հռչակ ունեցող երգիչների կատարմամբ, նվիրված ներկայացման պրեմիերայի 125-ամյակին:

Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ սեպտեմբերի 15-ը:

ԵՐԵՎԱՆ, ՊՈՒՇԿԻՆԻ Փ. 43 Ա

ՀԵՌ. 532-432, 538-845

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ – Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների մասին (առաքարկ, պահանջարկ) հեռախոսով՝ 589167, 581351:

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Երզնկյան 2. Պատվերի թիվ 65. Դասից 69149. Պատճէր 656. Տպաքանակը՝ 3000. Ստորագրված է տպագրության՝ 3. 09. 1997. Գինը՝ 100 դրամ